

Mälardalens Högskola
Akademin för hållbar samhälls- och teknikutveckling
Kandidatuppsats i företagsekonomi, 15 hp
FÖA300
Handledare: Kent Trosander
Examinator: Cecilia Lindh
VT 2010

*SFS 2010:89 en sänkning av aktiekapitalkravet i
kombination med en frivillig revision =
En påverkan på den ekonomiska brottsligheten?*

Författare: Sandra Kohlin
Malin Ringels
Andreas Ädel

Sammanfattning

- Datum:** 2010-06-03
- Nivå:** Kandidatuppsats i företagsekonomi, 15 hp
- Författare:** Sandra Kohlin, Malin Ringels och Andreas Ädel
- Handledare:** Kent Trosander
- Titel:** SFS 2010:89 en sänkning av aktiekapitalkravet i kombination med en frivillig revision = En påverkan på den ekonomiska brottsligheten?
- Nyckelord:** Ekonomisk brottslighet, en minskning av aktiekapitalet, frivillig revision, rutinaktivitetsteorin
- Problemformulering:** Vad kommer minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision få för konsekvenser på den ekonomiska brottsligheten? Vilka variabler påverkar ekonomisk brottslighet?
- Syfte:** Syftet är att undersöka vilka konsekvenser minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision kan medföra inom den ekonomiska brottsligheten. Syftet är vidare att framföra vilka variabler som påverkar ekonomisk brottslighet.
- Metod:** För att besvara studiens syfte och frågeställning valdes en kvalitativ ansats. I uppsatsen intervjuas myndigheter och organisationer med direkt och indirekt koppling till den ekonomiska brottsligheten. I undersökningen används främst de förarbeten vilka ligger till grund för lagändringen, minskningen av aktiekapitalet. Angående en frivillig revision läggs fokus på proposition 2009/10:204 samt frivillig revision – huvuddragen i lagrådsremissen skriven av Far. Far är organisationen för revisions- och rådgivningsbranschen. De svar som erhålls av respondenter i intervjuerna granskas, reflekteras samt jämförs med rutinaktivitetsteorin. Empiri och referensram analyseras och mynnar ut i slutsats som besvarar frågeställningarna.
- Resultat:** Resultatet av studien tyder på att minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision medför negativa konsekvenser på den ekonomiska brottsligheten. I studien framgår att alla respondenter är eniga att beslutet om sänkt kapitalkrav var onödigt. Det framgår även att tillfällesstruktur, normer och värderingar samt brist på kontroll är de variabler som ligger till grund för gärningsmännens ekonomiskt brottsliga förfarande.

Abstract

- Date:** 2010-06-03
- Level:** Bachelor thesis in business administration, 15 credits
- Authors:** Sandra Kohlin, Malin Ringels and Andreas Ädel
- Tutor:** Kent Trosander
- Title:** SFS 2010:89 a reduction in the capital stock combined with an abolished auditing = an effect on the economic crime?
- Keywords:** Economic crime, a reduction in the capital stock, abolished auditing, routine activity approach
- Problem formulation:** What will the effect be on the economic crime caused by the reduction in the capital stock combined with an abolished audit? Which variables make people commit economic crime?
- Purpose:** The purpose of this essay is to examine the consequences of economic crime caused by a reduction of the capital stock combined with an abolished auditing. The purpose is further to present the variables that effects people to commit economic crime.
- Method:** This essay is based on a qualitative study to answer the purpose and phenomena. Interviews are preformed with government authorities and organization with direct and indirect connection to economic crime regarding their opinion. The government decisions have been used in the essay to describe the purpose of the reduction in the capital stock. Regarding the abolished auditing focus lies in the government bill 2009/10:204 and “frivillig revision – huvuddragen i lagrådsremissen” written by Far. Far is the organization for auditors and economic advisers. A reflection is made on the information obtained in the interviews. In the essay a comparison of the empiric data and the routine activity approach is presented in the analysis. Conclusion is drawn from the analyses to answer the questions regarding the problem.
- Results:** The result indicates that the economic crime will be negatively affected by the reduction of the capital stock combined with an abolished auditing. The government authorities and organizations taking part in the essay agreed that the reduction of the capital stock was unnecessary. It is evident that structural change, norms, values and lack of control are variables causing the offender to commit economic crime.

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen(2005:551)
BNP	Bruttonationalprodukt
Brå	Brottsförebyggande rådet
Ekobrott	Ekonomisk brottslighet
EU	Europeiska unionen
Prop.	Propositionen
SEK	Svenska kronor
SOU	Statens offentliga utredning

Förord

Examensarbetet *SFS 2010:89 en sänkning av aktiekapitalkravet i kombination med en frivillig revision = En påverkan på den ekonomiska brottsligheten?* har utförts på Mälardalens högskola. Arbetet är den slutliga examinationsdelen för att erhålla kandidatexamen i företagsekonomi.

Vi vill tacka vår handledare Kent Trosander för de engagemang han visat och de goda råd han gett oss under uppsatsens gång. Ett stort tack riktas till de respondenter som medverkat i undersökningen och därigenom gjort den möjlig.

Opponentgrupperna har visat engagemang och ägnat mycket tid till att hjälpa oss förbättra uppsatsen, därför vill vi framföra vår tacksamhet till dem.

Sandra Kehlén

Malin Ringel's

Andreas Ädel

Västerås den 3 juni 2010

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Frågeställningar	3
1.4 Syfte	3
1.5 Avgränsningar	3
2 Metod	4
2.1 Forskningsdesign.....	4
2.2 Insamling av data	4
2.3 Val av respondenter.....	5
2.3 Analysmetod	6
2.4 Trovärdighet och tillförlitlighet.....	6
2.5 Källkritik	7
3 Teoretisk referensram	8
3.1 Ekonomisk brottslighet	8
3.2 Rutinaktivitetsteorin.....	10
3.3 SFS 2010:89 En minskning av aktiekapitalet – Historik, bakgrund och motiv	12
3.3.1 Aktiekapitalets utveckling genom tiden	12
3.3.2 Aktiekapitalets funktion	13
3.3.2.1 Hur påverkar en sänkning av kapitalkravet aktiekapitalets funktion?	14
3.3.3 Motiv till kapitalsänkningen.....	15
3.3.4 Troliga konsekvenser av ändringen.....	15
3.4 Frivillig revision.....	16
3.4.1 Revisorns funktion i ett aktiebolag.....	16
3.4.2 Innebörden av frivillig revision	16
3.4.3 Motiven bakom en frivillig revision.....	17
3.4.4 Troliga konsekvenser av en frivillig revision	17

4 Empiri	18
4.1 KPMG – Lars Kjellström	18
4.2 Far – Helene Agélie	19
4.3 Skatteverket – Stig Wahlroos.....	20
4.4 Ekobrottsmyndigheten – Henrik Lundin.....	21
4.5 Brå- brottsförebyggande rådet.....	23
5 Analys	25
5.1 Det minskade kapitalkravet i privata aktiebolag	25
5.2 Minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision	26
5.3 Avsaknad av effektiv kontroll	26
5.4 Aktiekapitalets funktion	27
5.4.1 Oseriöst företagande	27
5.5 Tillfällesstrukturen	28
5.6 Konjunktursvängningar i ekonomisk brottslighet.....	28
5.7 Ekonomiska, politiska samt tekniska förändringar.	29
6 Slutsats	30
6.1 Resultat.....	30
6.2 Egna tankar.....	31
6.3 Fortsatt forskning	31
Källförteckning	32
Bilaga 1 – Intervjufrågor till KPMG samt Far	I
Bilaga 2 – Intervjufrågor till Skatteverket	II
Bilaga 3 – Intervjufrågor till Ekobrottsmyndigheten	III

1 Inledning

Syftet med kapitel ett är att leda läsaren in på ämnet. Det genomförs med en bakgrund till problemet, sedan förs en problemdiskussion som mynnar ut i frågeställning och syfte.

1.1 Bakgrund

Det finns enligt Svensk lag olika företagsformer att välja mellan när en person vill starta eget företag. Utbudet av företagsformer är enskild näringsidkare, handels- eller kommanditbolag samt aktiebolag.¹

Den vanligaste företagsformen för privatpersoner som vill bedriva näringsverksamhet är att bli enskild näringsidkare. Som enskild näringsidkare finns ingen klar gräns mellan den privata ekonomin och företagets ekonomi.² Aktiebolag kan bildas av en eller flera personer. En stor skillnad mellan att starta aktiebolag jämfört med någon av de andra angivna bolagsformerna är att det enligt Aktiebolagslagen³ 2005:551 måste tillföras kapital. Kapitalet benämns aktiekapital och är ett krav för att få driva aktiebolag. Aktiekapitalet ska betalas i samband med bildandet av aktiebolaget, innan verksamheten kan börja bedrivas. En annan betydande skillnad är att aktiebolag drivs utan personligt betalningsansvar, vilket är en stor fördel. I aktiebolag görs det åtskillnad mellan den personliga ekonomin och företagets ekonomi.⁴

Sedan 1995 skiljer aktiebolagslagen mellan två kategorier av aktiebolag, privata och publika. För privata aktiebolag gäller att aktierna inte är avsedda att spridas till allmänheten. För dessa aktiebolag var kravet på aktiekapital tidigare 100 000 SEK. Publika aktiebolag kan sälja sina aktier till allmänheten. Kravet på aktiekapital i publika bolag är minst 500 000 SEK.⁵ Reglerna för publika och privata aktiebolag lyder under ABL, men för publika aktiebolag gäller vissa särregler med högre krav än för privata aktiebolag. Det beror på publika aktiebolags möjlighet att vända sig till allmänheten för kapitalanskaffning, vilket kräver strängare regler.⁶ De flesta paragrafer, cirka 740 stycken, gäller för både publika och privata aktiebolag. De publika aktiebolagen har ca 45 stycken tilläggsparagrafer som inte gäller för privata aktiebolag.⁷

Den 1 april 2010 genomfördes en ändring i ABL som berör kravet på aktiekapital i privata aktiebolag. Lagändringen innebär att kravet på aktiekapitalet minskades från tidigare 100 000 SEK till 50 000 SEK, vilket innebär en halvering.⁸

¹ SOU 2008:49 s.39

² *Ibid* s.39

³ Fortsättningsvis kallad ABL

⁴ Hemström, C s.69

⁵ Sandström, T s.55 ff.

⁶ *Ibid* s.157

⁷ ABL 2005:551

⁸ Prop. 2009/10:61 s.1

I juni 2010 förväntas riksdagen ta ställning till propositionen 2009/10:204 angående frivillig revision. Frivillig revision innebär att en kategori privata aktiebolag ges möjlighet att avstå från att tillämpa en revisor.⁹

Den ekonomiska brottsligheten är en stor belastning för svenska staten. Varje år beräknas staten gå miste om fem procent av Sveriges bruttonationalprodukt¹⁰ i skatteintäkter.¹¹ Ekonomisk brottslighet påverkar det svenska näringslivet negativt, företagskonkurrensen snedvrids och arbetslösheten ökar.¹²

I FAR SRS¹³ synpunkter på förslagen i delbetänkandet, aktiekapital i privata aktiebolag SOU 2008:49 och promemoria om minsta tillåtna kapital i privata aktiebolag – kompletterande underlag, uttalar de sig om ekonomisk brottslighet i förhållande till minskningen av aktiekapitalet. De säger i uttalandet, under avslutande kommentarer, att en minskning av aktiekapitalet i kombination med slopandet av revisionsplikten tyvärr gör att aktiebolag enklare kan bli en plattform för ekonomisk brottslighet.¹⁴

1.2 Problemdiskussion

Företagsamheten i Sverige har påverkats negativt i och med den finanskris som drabbade Sverige år 2008. En sänkning av det registrerade aktiekapitalet till 50 000 SEK, tidigare 100 000 SEK, förmodas kunna skapa förutsättningar för entreprenörer att starta nya aktiebolag med lägre risk¹⁵. Det diskuteras om företagsamheten kan påverkas positivt av ett minskat aktiekapital och om registreringen av nya aktiebolag ökar. Det diskuteras vidare om ändringen leder till starkare vilja att starta företag tack vare att aktiebolag är fördelaktigare i förhållande till andra bolagsformer.

Ett minskat aktiekapitalkrav tros kunna medföra att fler aktiebolag bildas, men det finns två synvinklar en positiv och en negativ. Genom att minimikravet för aktiekapitalet sänks till 50 000 SEK sänks kravet om upprättande av kontrollbalansräkning till 25 000 SEK. Enligt ABL 25:13 skall en kontrollbalansräkning upprättas när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Under etableringsfasen av ett företags livscykel kan osäkerheten om vinst och förlust vara stor. För ett nystartat aktiebolag där det egna kapitalet endast består av det registrerade aktiekapitalet kan risken vara stor att företaget kommer på obestånd. Att upprätta en kontrollbalansräkning är både tids- och resurskrävande vilket medför en kostnad för företaget. Frågan är hur det minskade kapitalkravet kommer påverka nystartade aktiebolags fortsatta existens.

En annan lag som ligger under utredning och föreslås träda i kraft 1 november 2010 är slopandet av den nuvarande revisionsplikten för en viss kategori privata aktiebolag. Små

⁹ Far:s hemsida 1

¹⁰ Försättningsvis kallad BNP

¹¹ Elektronisk publikation från Brottsförebyggande rådet s.306

¹² Magnusson D s.23-24

¹³ 2010-04-06 ersattes FAR SRS med Far. Hädan efter kallad Far.

¹⁴ Utlåtande från Far s.3

¹⁵ Prop. 2009/10:61 s.9-10

bolag¹⁶ med ett registrerat aktiekapital om 50 000 SEK omfattas rimligtvis av en frivillig revision. Det åligger revisorn att anmäla ekonomisk brottslighet. Kan minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision medföra en ökning av den ekonomiska brottsligheten?

I utredningar till lagändringen, 2010:89, har det diskuterats om aktiebolag som företagsform tappat sin seriositetsstämpel till följd av ett minskat kapitalkrav. Frågan är om det kommer ske en ökad användning av aktiebolag för oseriöst företagande. Oseriösa företag innefattar de företag vilka strider mot den svenska lagstiftningen.

Som tidigare nämnts uttalade sig Far att en minskning av aktiekapitalet i kombination med ett slopande av revisionsplikten kan leda till att aktiebolag enklare kan bli en plattform för ekonomisk brottslighet.¹⁷ Nu när minskningen av aktiekapitalet är ett faktum och sloandet av revisionsplikten ligger under utredning, uppstår frågan naturligt om det i kombination kommer påverka den ekonomiska brottsligheten?

1.3 Frågeställningar

Vad kommer minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision få för konsekvenser på den ekonomiska brottsligheten? Vilka variabler påverkar ekonomisk brottslighet?

1.4 Syfte

Syftet är att undersöka vilka konsekvenser minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision kan medföra inom den ekonomiska brottsligheten. Syftet är vidare att framföra vilka variabler som påverkar ekonomisk brottslighet.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen avgränsas till minskningen av aktiekapitalet i kombination med en eventuell frivillig revision påverkan på den ekonomiska brottsligheten. Uppsatsen är en företagsekonomisk studie vilket gör påverkan på den ekonomiska brottsligheten extra intressant. Uppsatsen avgränsar sig till eventuella konsekvenser på den ekonomiska brottsligheten inom Sverige.

Uppsatsen inriktar sig till små privata aktiebolag, som underskrider minst två av följande kriterier: 3 anställda, en balansslutning på 1,5 miljoner SEK och en nettoomsättning på 3 miljoner SEK¹⁸. Valet motiveras med att små aktiebolag med ett aktiekapital på 50 000 SEK rimligtvis kan falla inom ramen för en eventuell frivillig revision.

¹⁶ Se definition under avsnitt 1.5 avgränsningar

¹⁷ Utlåtande från FAR s. 3

¹⁸ Far:s hemsida 1

2 Metod

Metodkapitlet beskriver uppsatsens tillvägagångssätt. Den berör insamlingen av det material som använts i uppsatsen. Vidare motiveras val av respondenter.

2.1 Forskningsdesign

För att besvara studiens syfte och frågeställning valdes en kvalitativ ansats. Den kvalitativa ansatsen grundar sig i en strävan efter en beskrivning av ett visst fenomen. Den syftar till att försöka förstå och ge en helhetsbild av en individs personliga erfarenheter utifrån en specifik situation.¹⁹ Ett alternativt val är att välja den kvantitativa ansatsen. Den grundar sig i undersökningar som går ut på att mäta ett visst begrepp för att beskriva eller förklara samband²⁰. För att kunna besvara studiens syfte behövs ett fåtal svar med kvalitativ information, vilket motiverar valet av den kvalitativa ansatsen.

Ett deduktivt arbetssätt kännetecknas av att individen utifrån allmänna principer och befintliga teorier drar slutsatser om enskilda företeelser²¹. Ett induktivt arbetssätt kännetecknas av att individen utgår från empirin för att bygga upp en ny teori. Det induktiva arbetssättet används när de befintliga teorierna inte är trovärdiga och användbara.²²

Deduktiv metod används i studien då den grundar sig i teori kring det berörda ämnet. Genom intervjuer inhämtas empiri från organisationer och myndigheter för deras syn på det berörda problemet. Den information som framkommer i intervjuerna återges och jämförs med teorin.

2.2 Insamling av data

Primärdata är det material som används och bearbetas direkt från källan, som med ett annat uttryck kallas rådata.²³ I uppsatsen intervjuas myndigheter och organisationer med direkt och indirekt koppling till den ekonomiska brottsligheten.

De intervjuade myndigheterna är Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket. De organisationer som kontaktats är revisionsbyrån KPMG samt Far. Intervjuerna med myndigheterna samt Far genomfördes per telefon. Intervjun med revisorn på KPMG genomfördes personligen.

Sekundärdata även kallad andrahandsdata är forskningsrapporter, böcker och artiklar som grundar sig på primärdata eller primära källor.²⁴ I undersökningen används främst de förarbeten vilka ligger till grund för lagändringen, minskningen av aktiekapitalet. Utredningar som främst används i studien är SOU (2008:49), propositionen (2009/10:61), riksdagsbeslutet och den slutliga lagändringen SFS 2010:89. Utlåtandet/delbetänkandet som Far insände till utredningen SOU 2008:49 i januari 2009, har även studerats.

¹⁹ Olsson, H. & Sörensen S. s. 64

²⁰ Lundahl U. s.94

²¹ Patel R. s. 23

²² Artsberg, K. s. 32

²³ Booth. C s. 82

²⁴ Ibid s. 82

Angående en frivillig revision läggs fokus på proposition 2009/10:204 samt frivillig revision – huvuddragen i lagrådsremissen skriven av Far. Utredningarna har hämtats från Infotorg juridik, tidigare Rättsbanken.

Vid kontakt med Brottsförebyggande rådet²⁵ gällande möjlig intervju person framkom det att endast Korsell hade tillräcklig kunskap för att besvara intervjufrågorna. Olyckligtvis var Korsell bortrest under en längre tid, en intervju var därmed inte möjlig. Varpå hans medarbetare hänvisade till Korsell:s remissyttrande vilket användes som underlag för empirin från Brå.

Litteratur har inhämtats från biblioteket på Mälardalens högskola. Sökord som använts i högskolebibliotekets katalog är: ekonomisk brottslighet, aktiebolag, aktiebolagsrätt, ekobrottsbekämpning, metod samt forskningsmetodik. Elektroniska publikationer har hämtats från respektive utgivares hemsida. Utgångspunkten i den teori som benämns i kapitel tre baseras på en vetenskaplig artikel. Namnet på den vetenskapliga artikeln fanns i den bok som beskrev teorin, den fullständiga artikeln inhämtades sedan via sökmotorn Google.

2.3 Val av respondenter

KPMG erbjuder en kvalitetssäkring av ekonomisk information samtidigt som den ger ett underlag för att bedöma risker. Deras revisorer fungerar som ett nära bollplank i företagets alla utvecklingsskeden och ser till företagets nya utvecklingsmöjligheter.²⁶ En revisors uppdrag är att med en professionell och skeptisk inställning planera, granska, bedöma och uttala sig om årsredovisningar, bokföring och förvaltning²⁷. En intervju med en auktoriserad revisor är viktig för att få en bra bild över hur de ekonomiska brotten i företagen uppkommer samt för en förståelse av revisionens betydelse.

Far är organisationen för revisions- och rådgivningsbranschen. De arbetar både nationellt och internationellt samt utvecklar revisions- och rådgivningsbranschen genom rekommendationer, utbildning och remissverksamhet.²⁸ I Far:s utlåtande till SOU 2008:49 påpekade Far risken i att sänkningen av aktiekapitalet medför att aktiebolag enklare kan bli en plattform för den ekonomiska brottsligheten²⁹. En intervju med en representant från Far är högst väsentlig med tanke på utlåtandet.

Skatteverkets vision är ett samhälle där alla vill göra rätt för sig³⁰. Skatteverket är den myndighet vars uppgift är att bevaka statens fodringar³¹. År 2009 anmäldes 20 500 brott mot skattebrottslagen vilket gör skattebrott till ett av de vanligaste ekobrotten.³² Därför ger en intervju med skatteverket betydande information till uppsatsens syfte.

²⁵ Försättningsvis kallad Brå

²⁶ KPMG:s hemsida

²⁷ Far förlag s. 19

²⁸ Far:s hemsida 2

²⁹ Utlåtande från FAR s. 3

³⁰ Skatteverkets hemsida

³¹ Ibid

³² Brå:s hemsida 1

Ekobrottsmyndigheten är ett kompetens- och kunskapscentrum för ekobrottsbekämpning. De är den drivande och samordnande kraften för all ekobrottsbekämpning³³. I och med deras centrala roll är en intervju med ekobrottsmyndigheten viktig för besvarande av uppsatsens syfte och frågeställning.

Brå är en myndighet som verkar för en minskad brottslighet och en ökad trygghet i samhället. Det utträttas genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet samt genom brottsförebyggande arbete.³⁴ Brå:s remissyttrande har använts med anledning av den bortfallna intervjun då de har en central roll inom den ekonomiska brottsligheten.

2.3 Analysmetod

De svar som erhålls av respondenterna i intervjuerna samt Brå:s remissyttrande granskas. Därefter reflekteras svaren och dess relevans bedöms utifrån uppsatsens syfte och frågeställning. I en analys jämförs empirin med referensramen som mynnar ut i en slutsats som besvarar studiens frågeställningar. Rutinaktivitetsteorins påståenden beaktas utifrån den insamlade empirin. Påståendena analyseras för att förstärkas eller försvagas i slutsatsen.

2.4 Trovärdighet och tillförlitlighet

Tillförlitlighet bygger på att uppsatsen verkligen mäter det den avser att mäta.³⁵ Studien innefattar telefon- och personliga intervjuer. Med tanke på studiens omfattning utesluts personliga intervjuer av respondenter placerade utanför Västmanland.

Under en intervju registreras och tolkas vad som sägs och hur det sägs³⁶. För att kunna tolka det valdes telefonintervjuer framför mejlintervjuer. Telefonintervjuer gör det även möjligt att ställa direkta följdfrågor samt lyssna av en persons tonfall och formuleringar. Vid den personliga intervjun är tillförlitligheten och trovärdigheten stor då intervjupersonens ansiktsuttryck och kroppsspråk kan studeras.³⁷

Samtliga intervjuer är strukturerade, vilket innebär att alla frågor är bestämda i förväg samt tas upp i en bestämd ordning.³⁸ Det problem inom intervjuundersökningar som väcker störst uppmärksamhet är vägledande intervjufrågor³⁹. Vid bearbetning av intervjufrågorna stod rutinaktivitetsteorin i fokus. Teorin studerades noga för att skapa relevanta intervjufrågor. I studien har vägledande intervjufrågor uteslutits. För att erhålla tillförlitliga svar är frågorna även anpassade till den intervjuade personens bransch. Inför intervjuerna gavs respondenterna tillfälle att ta del av intervjufrågorna för möjlighet till förberedelse.

³³ Ekobrottsmyndighetens hemsida 1

³⁴ Brå:s hemsida 4

³⁵ Björklund M s.59

³⁶ Kvale S s. 36

³⁷ Ibid s. 36

³⁸ Björklund M s. 68

³⁹ Kvale S. s. 145

För att utöka tillförlitligheten användes en diktafon som registrerade hela intervjun. Samtliga medverkande i uppsatsen gavs genom det möjligheten att i efterhand lyssna på intervjun. På så vis undviks risken för misstolkning samt utebliven information.

De myndigheter och organisationer som kontaktades valdes strategiskt, utifrån dess koppling till ekonomisk brottslighet. För att komma i kontakt med rätt intervjuperson var kriteriet att de är insatta i ämnet och möter ämnet i sitt vardagliga arbete. Utöver det valdes personerna slumpmässigt. Intervjupersonen från KPMG kom gruppen i kontakt med genom Mälardalens högskola. Han valdes även utifrån den höga kompetens han besitter som auktoriserad revisor. Han har även lång erfarenhet inom revisionsbranschen.

Trovärdighet är graden av överensstämmelse mellan mätningar med samma mätinstrument det vill säga att samma resultat erhålls varje gång mätningen utförs.⁴⁰ Myndigheterna arbetar för samhället och är till för Sveriges medborgare, de anses därigenom inge hög trovärdighet vilket speglas i de svar intervjuerna gav.

En hög grad av överensstämmelse tyder på hög trovärdighet.⁴¹ Till respondenterna KPMG och Far har samma frågor ställts. Studien ges i och med det viss möjlighet till överensstämmande svar och därmed hög trovärdighet.

2.5 Källkritik

Den information studien bygger på är främst de statliga utredningarna vilka ligger till grund för riksdagens beslut. De som utför utredningarna är högt uppsatta ämbetsmän vilket gör källorna tillförlitliga och trovärdiga. Den kritik som kan hänföras till de utredningar som studerats är att de regleras av riktlinjer från den rådande regeringen. Regeringen tillsätter ämbetsmännen som utför utredningarna, vilket medför att utredarens politiska åsikt kan lysa igenom. Utredningarna kan ändå förväntas vara objektiva med tanke på ämbetsmännens befattning.

De flesta hemsidor som använts i studien är utgivna av respondenterna som intervjuats. Flera av dessa är myndigheter och i annat fall organisationer, vilket gör att hemsidorna är relevanta. Beroende på den rådande regeringens ställningstagande förändras mål, riktlinjer och fördelningen av resurser för olika myndigheter. Därigenom påverkas myndigheterna av den rådande regeringens politiska åsikter men den utgivna informationen kan förväntas vara säker.

Brå:s remissyttrande användes för att skapa en uppfattning av deras ståndpunkt angående minskningen av aktiekapitalet. En intervju med Brå:s representant Korsell hade stärkt Brå:s åsikter ytterligare. Det hade varit möjligt att ställa frågor utifrån teorins antaganden samt uppsatsens syfte, vilket hade ökat relevansen i uppsatsens primärdata.

⁴⁰ Olsson H. s.75

⁴¹ Ibid s.75

3 Teoretisk referensram

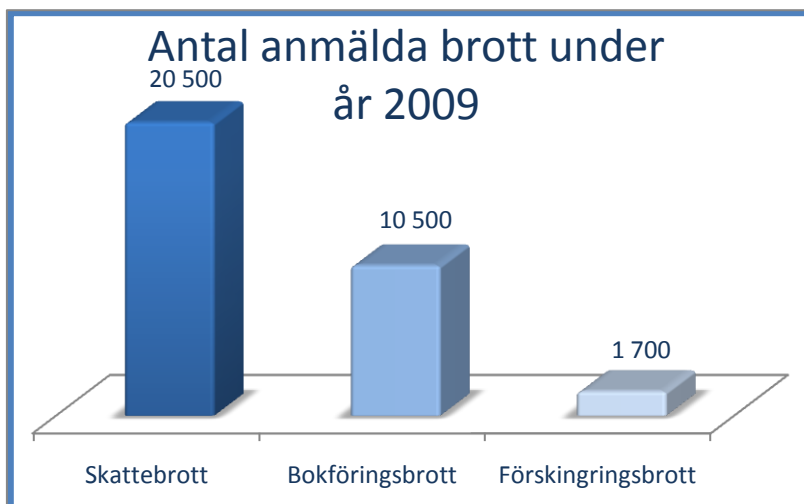
Nedan presenteras den teoretiska referensramen. Först beskrivs ekonomisk brottslighet därefter rutinaktivitetsteorin, följt av minskningen av aktiekapitalet samt en frivillig revision.

3.1 Ekonomisk brottslighet

Ekonomisk brottslighet, även kallat ekobrott, är ett samlingsbegrepp vilket omfattar olika typer av brott⁴². En förutsättning för att ett brott ska betecknas som ekobrott är att gärningen direkt eller indirekt syftar till att ge ekonomisk vinning⁴³. Till ekonomisk brottslighet räknas bland annat aktiebolagsbrott, svartarbete, bokföringsbrott, mutbrott, förskingring, borgenärsbrott och skattebrott. De två vanligaste ekonomiska brotten är bokföringsbrott och skattebrott som tillsammans utgör närmare 90 procent av alla ekobrott. En myndighet som upptäcker skatte- och bokföringsbrott är Skatteverket. Under 2000-talet har antalet brottsmisstankar ökat, mellan 2001 och 2007 har antalet misstänkta ekobrott fördubblats⁴⁴. Oredovisade intäkter är ett exempel på brott vilket ofta sker inom branscher med omfattande kontanthantering. Inom taxi-, restaurang- och byggnadsbranschen påträffas flest ekobrott.⁴⁵

Figur 1 visar antalet anmälda brott under 2009. Chansen att ekonomiska brott uppkläras är förhållandevis hög, vilket beror på att det ofta finns en misstänkt person.⁴⁶

En myndighet som har till uppgift att utreda, förhindra och lagföra ekonomisk brottslighet är

Figur 1 Antal anmälda brott under 2009 (Källa: Egen bearbetning siffror hämtade från BRÅ:s hemsida 1)

Ekobrottsmyndigheten. Myndigheten startades år 1998 av riksdagen. Ekobrottsmyndigheten hanterar den grova ekonomiska brottsligheten men hanterar även mindre ekonomiska brott. De ger förslag på nya lagar till riksdagen som kan motverka ekonomisk brottslighet.⁴⁷

⁴² Brottsrummets hemsida

⁴³ SOU 2007:8 s. 137

⁴⁴ Elektronisk publikation från Brå s. 315

⁴⁵ Brå:s hemsida 1

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ Ekobrottsmyndighetens hemsida 2

En annan myndighet som arbetar för att förhindra ekonomisk brottslighet är Brå. Brå är en myndighet som arbetar för en minskning av brottsligheten och för en ökning av tryggheten i samhället. Det utförs genom att tillhandahålla fakta och sprida kunskap om brottslighet samt genom brottsförebyggande arbete. Brå startades 1974 och arbetar på uppdrag av Sveriges regering. De samarbetar ofta med andra myndigheter och organisationer.⁴⁸

Mörkertalet är störst inom den ekonomiska brottsligheten. Det beror på att få förutsätts anmäla brotten. Företag och privatpersoner anmäler sällan ekobrott.⁴⁹ Den ekonomiska brottsligheten påstås belasta samhällsekonomin i större utsträckning än andra brott. Den berörda summan är svår att förutsäga, men en fingervisning är Skatteverkets uppskattning av det så kallade skattefelet. Skattefelet innefattar den skatt som inte fastställs på grund av att inkomster och kapital döljs. Skattefelet beräknas uppgå till omkring fem procent av BNP. Det i sin tur motsvarar approximativt 10 procent av den totala skatten som varje år betalas in av företag och privatpersoner. Skatteverket presenterade hösten 2007 en beräkning av skattefelet. Uppskattningsvis försvinner varje år 133 miljarder SEK i skatteintäkter till följd av fusk, fel eller misstag. Enligt beräkningen kan 100 miljarder SEK hänföras till företagssektor.⁵⁰

Magnusson (2001) menar att åtskilliga negativa effekter uppstår till följd av de ekonomiska brott som begås. Brottsliga konkurser ökar arbetslösheten med anledning av att företagets anställda förlorar arbetet. Brottsligt agerande bidrar inte till att täcka samhällets kostnader vilket medför att hederliga medborgare tvingas betala högre skatter och avgifter. Många ekonomiska brottslingar är sjukskrivna och inkasserar sjukersättning trots att de är friska. Genom fusk med skatter och avgifter sätts den rättvisa fördelningspolitiken ur spel, ett orättvist samhälle skapas i det dolda.⁵¹

Välfärdsmodellen bygger på att stat och kommun inkasserar inkomster via skatter och avgifter, som delas upp till nytta för samhället. Brottslingar som inte betalar skatter och avgifter kan snabbt skapa sig förmögenheter på andras bekostnad, vilket strider mot välfärdsmodellen. Konkurrensen mellan företag snedvrids på grund av den ekonomiska brottsligheten. I vissa branscher har det gått så långt att företag som vill driva laglig verksamhet måste överväga att lägga ned verksamheten eller själv begå ekonomisk brottslighet.⁵² Viljan att starta nya företag kan påverkas till följd av en utbredd ekonomisk brottslighet. Prismässigt kan ett seriöst företag konkurreras ut av ett brottsligt företag.⁵³

⁴⁸ Brå:s hemsida 2

⁴⁹ Brå:s hemsida 3

⁵⁰ Elektronisk publikation från Brå s. 306

⁵¹ Magnusson D. s. 23-24

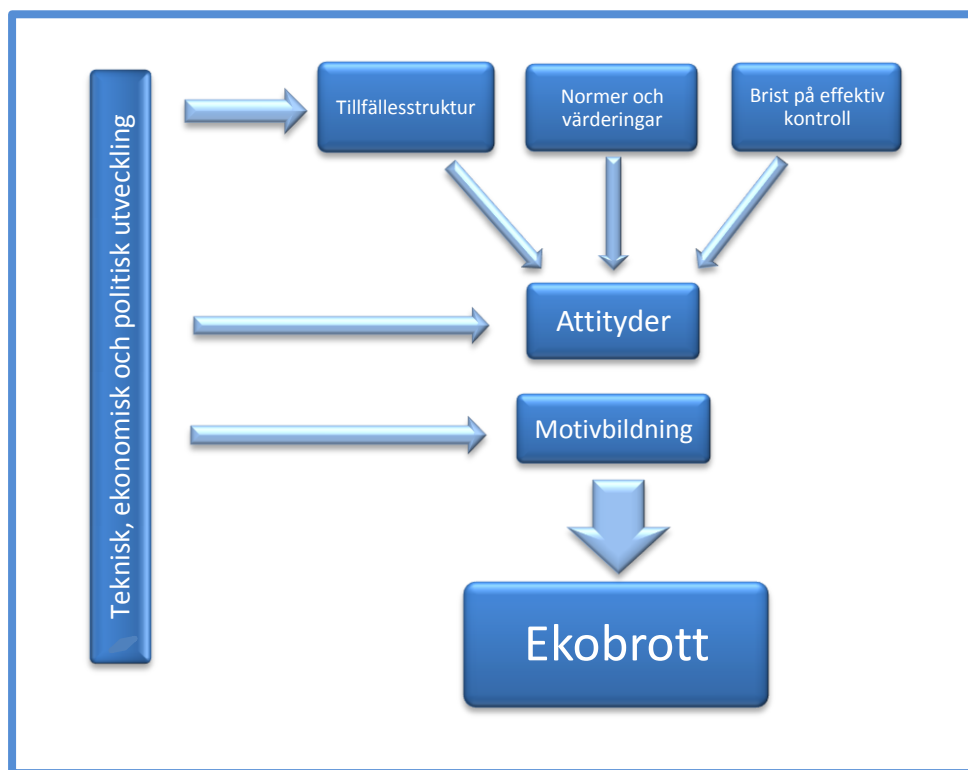
⁵² Ibid s. 24

⁵³ Elektronisk publikation från Ekobrottsmyndigheten s. 9

3.2 Rutinaktivitetsteorin

Lawrence E. Cohen och Marcus Felson presenterade 1979 en teori som, istället för att fokusera på de karaktäristiska dragen hos den typiska brottslingen, koncentrerar sig på vilka olika omständigheter som leder till att brott begås.⁵⁴ Teorin kallas rutinaktivitetsteorin och tillämpas vanligtvis på den traditionella brottsligheten. Ekobrottsmyndigheten har valt att anpassa denna teori på ekonomisk brottslighet.⁵⁵

Rutinaktivitetsteorin förklarar ett brott med tre grupper av orsaksvariabler. Grupperna av orsaksvariabler är tillfällesstruktur, gärningsmännens normer och värderingar samt avsaknad av effektiv kontroll. Vid ekonomiska brott påverkas människors motivbildning direkt eller indirekt av förändringar i samhällsekonomin och av politiska samt tekniska förändringar.⁵⁶ Figur 2 nedan beskrivs de orsaksvariabler som presenteras i rutinaktivitetsteorin.

Figur 2 Modell av rutinaktivitetsteorin (Källa: Magnusson D. s. 233, egen bearbetning)

I tillfällesstrukturen upptäcks ofta orsaken till ekobrott. En viktig variabel i tillfällesstrukturen är skatterna. Höga skatter och avgifter påverkar graden av vinster som kan uppnås med hjälp av skattefusk. Ett högt skatte- och avgiftstryck anses av många öka människors benägenhet att begå ekonomisk brottslighet. En del forskare utgår rentav från att ett högt skattetryck orsakar ekonomisk brottslighet.⁵⁷

⁵⁴ Cohen och Felson s. 588

⁵⁵ Magnusson D. s. 232

⁵⁶ Ibid s. 232-233

⁵⁷ Ibid s. 233-234

Största delen av den ekonomiska brottsligheten består av att rätt skatter och avgifter inte betalas. Därmed kan det konstateras att skatter och avgifter utgör grunden för de skattebrott som begås. Ett rimligt antagande är att högre skatter och avgifter utmynnar i mer omfattande ekonomisk brottslighet, förutsatt att övriga variabler är konstanta.⁵⁸

De rättsliga regleringarna kan även ge upphov till ekobrott genom att skapa brottstillfället. Det finns kryphål i lagstiftningen som möjliggör att en del ekonomiska brott kan utföras.⁵⁹

Normer och värderingar har stor påverkan på människors attityder och motivbilder. Ekonomisk brottslighet kan i hög grad förklaras av de seder och bruk som bildats inom olika branscher. Ett accepterande av vissa brottsliga förfaranden har blivit ett faktum inom en del branscher. Några försök att påverka attityder för att förebygga och motverka ekobrott finns ännu inte dokumenterat.⁶⁰

Avsaknad av effektiv kontroll kan orsaka ekonomisk brottslighet. Ett exempel är momsområdet inom den Europeiska Unionen där den så kallade destinationsprincipen har skapat tillfälle för nya typer av momsbrott. Destinationsprincipen innebär att momsen ska tillfalla de land där varan konsumeras⁶¹. Varor och personer rör sig fritt över nationella gränser i och med globaliseringen. Myndigheter har i uppdrag att övervaka och administrera varu- och personflödet. Ett utvidgat samarbete mellan kontrollmyndigheterna bland medlemsländerna kan medverka till att effektivisera kontrollen. Inom Sverige kan kontrollen förbättras i hög grad genom att Skatteverket ges ökade kontrollresurser samt att kontrollmetoderna vidareutvecklas i samarbete med forskare inom ekobrottsområdet.⁶²

Enligt teorin är de obeståndsrelaterade brotten konjunkturkänsliga. I en lågkonjunktur ökar ofta konkurserna och i samband med det ökar ekobrotten. De obeståndsrelaterade ekobrotten framkallas ofta av förhoppningar hos företagarna om en konjunkturvändning. För att försöka överleva tillämpar företagarna olagliga åtgärder.⁶³

⁵⁸ Magnusson D. s. 233-234

⁵⁹ Ibid s. 233-234

⁶⁰ Ibid s. 235

⁶¹ Expoweras hemsida

⁶² Magnusson D. s. 234

⁶³ Ibid. s. 235

3.3 SFS 2010:89 En minskning av aktiekapitalet – Historik, bakgrund och motiv

Under avsnitt 3.3 beskrivs aktiekapitalets utveckling genom historien såväl som aktiekapitalets funktion i ett aktiebolag. Det redogörs för motiv och troliga konsekvenser till följd av minskningen av aktiekapitalet.

3.3.1 Aktiekapitalets utveckling genom tiden

Fram till den 6 juni 1973 var aktiekapitalkravet 5 000 SEK därefter höjdes kravet på aktiekapitalet. I SOU 1973:15 presenterades en höjning till 20 000 SEK vilket skulle motsvara den penningvärdeförändring som uppstått.⁶⁴ Många menade att den låga gränsen på 5 000 SEK möjliggjorde att aktiebolagsformen användes av företag med oseriösa syften. I många fall gjordes inte någon åtskillnad mellan ägarens egna och bolagets ekonomiska förhållande. Det ansågs orsaka stora svårigheter vid skatteberäkning och underlättade skatteflyktsåtgärder av olika slag.⁶⁵ Regeringen beslutade om en betydligt högre höjning och bestämde aktiekapitalets storlek till 50 000 SEK, den kraftiga höjningen tillkom efter stora påtryckningar från olika remissinstanser.⁶⁶

Den 1 januari 1995 trädde en ny aktiebolagslag i kraft som delade in aktiebolagen i publika- och privata aktiebolag. För att bolaget ska kunna uppfylla sina förpliktelser anfördes det att aktieägarnas kapitalinsats måste vara av betydande storlek. Kapitalkravet höjdes ännu en gång i samband med den nya lagen, vilket innebar en förstärkning av skyddet för borgenärerna. I publika aktiebolag bestämdes att aktiekapitalet skulle uppgå till minst 500 000 SEK och i privata aktiebolag bestämdes nivån till minst 100 000 SEK⁶⁷. En väsentlig höjning av aktiekapitalet skulle således kunna bidra till att motverka av olika typer av ekonomisk brottslighet.⁶⁸

Den 1 april 2010 ändrades kapitalkravet, vilket innebar att aktiekapitalet sänktes från 100 000 SEK till 50 000 SEK för privata aktiebolag.⁶⁹ Figur 3 nedan visar förändringen i kravet på aktiekapitalets storlek genom tiden.

Figur 3 Förändring i kravet på aktiekapitalets storlek genom tiden (Källa: SOU 2009/10:61 s. 57-59 egen bearbetning)

⁶⁴ SOU 2008:49 s. 57-58

⁶⁵ Prop. 2009/10:61 s. 7

⁶⁶ SOU 2008:49 s. 58

⁶⁷ Ibid s.58-59

⁶⁸ Prop. 2009/10:61 s. 7

⁶⁹ SFS 2010:89

3.3.2 Aktiekapitalets funktion

I ett aktiebolag är aktieägaren inte personligt betalningsansvarig för bolagets skulder. För att balansera avsaknaden av personligt betalningsansvar anses det fordras regler som kapitalskydd. Det garanterar att bolaget alltid har tillgångar som minst svarar mot bolagets förpliktelser. Aktiekapitalet är en grundläggande del av kapitalskyddet.⁷⁰

Det brukar talas om vikten av att en bolagsförmögenhet skapas vid bildandet av bolaget och i möjligaste mån bevaras under bolagets existens. Det har även sagts att ett rimligt krav är att den som vill använda sig av aktiebolagsformen ska vara kapabel och beredd att göra ett visst kapitaltillskott. Det tyder på att företagaren i någon mån har en genomtänkt och hållbar affärsidé. Den företagare som inte är beredd eller har möjlighet att göra ett kapitaltillskott bör inte tillåtas använda aktiebolagsformen. En bolagsform med personligt ansvar för bolagets förpliktelser anses då bättre lämpad. ABL:s bestämmelser om kapitalskydd avser att skydda bolagets förmögenhet för fordringsägarnas räkning.⁷¹

Bolagets egna kapital kan delas upp i fritt eget kapital och bundet eget kapital. Bundet eget kapital får endast delas ut vid likvidation av ett bolag⁷². Aktiekapitalet bestäms vid bolagsbildningen. Det ingår i bundet eget kapital⁷³. För registrering i aktiebolagsregistret krävs att den summa som ska erläggas för de tecknade aktierna uppgår till minst det i bolagsordningen angivna aktiekapitalet. Det fordras även full och godtagbar betalning.⁷⁴ Därefter kan aktiekapitalet både ökas och minskas dock till lägst minimikravet enligt ABL.⁷⁵

Bestämmelserna om värdeöverföring i kapitel 17-20 i ABL är även en viktig del av kapitalskyddet. Enligt försiktighetsregeln gäller att en värdeöverföring av bolagets tillgångar inte får ske om det efter överföringen inte finns full teckning för bolagets bundna egna kapital.⁷⁶ För att bundet eget kapital ska vara täckt ska det bokförda värdet av bolagets tillgångar uppgå till minst det bokförda värdet av bolagets skulder, avsättningar samt bundet eget kapital⁷⁷. En värdeöverföring som strider mot försiktighetsregeln är olaglig.⁷⁸

Om det vore möjligt att låta täckningen för aktiekapitalet sjunka utan en lägsta gräns skulle kravet på aktiekapitalet vara nästintill meningslöst.⁷⁹

⁷⁰ Prop. 2009/10:61 s.5

⁷¹ SOU 2008:49 s.49 ff.

⁷² ABL 17 kap. 3§

⁷³ 5 kap. 14 § Årsredovisningslagen [1995:1554]

⁷⁴ ABL 2kap 5§

⁷⁵ Prop. 2009/10:61 s.6

⁷⁶ ABL 17 kap 3§

⁷⁷ ABL 2 kap 5§

⁷⁸ Prop. 2009/10:61 s.6

⁷⁹ Ibid s.6

3.3.2.1 Hur påverkar en sänkning av kapitalkravet aktiekapitalets funktion?

Vid förändringar i bolagets omsättning eller kostnader kan en marginal på 100 000 SEK snabbt förbrukas. Syftet med aktiekapitalet är att fungera som skydd för borgenärerna men i praktiken utgör ett lagstadgat krav på 100 000 SEK ett obetydligt skydd för de allra flesta borgenärer. Skyddet för borgenärerna i form av aktiekapitalet kan enligt regeringens mening ifrågasättas. Borgenärer i allmänhet anser att faktorer som kassaflöde och likviditet är viktigare än aktiekapitalets storlek.⁸⁰

Många borgenärer kräver säkerhet för sina fordringar i form av pant eller personlig borgen från bolagets ägare, vilket tyder på att aktiekapitalet inte utgör något påtagligt skydd för borgenärerna. En alltför stor sänkning av aktiekapitalkravet skulle sannolikt leda till att externa finansiärer samt leverantörer ställer högre säkerhetskrav på bolagets ägare. Det skulle innebära ökade kostnader för bolaget när avtal ingås. Ökad användning av borgensåtaganden och andra personliga ställda säkerheter kan uppfattas som en urholkning av principen om frihet från personligt betalningsansvar för aktieägarna.⁸¹

Staten som skatteborgenär har inte möjlighet att kräva säkerhet för sina fordringar på bolaget, därför bör sannolikt marginalen mellan bolagets tillgångar och skulder på 100 000 SEK inte vara ett avgörande skydd.⁸²

Aktiekapitalets funktion som spärr mot ogenomtänkta och oseriösa företag bör sannerligen vara av större betydelse. Kapitalkravet utgör ett visst hinder mot att aktiebolagsformen utnyttjas för att uppnå skattemässiga konsekvenser samt utnyttjas för oseriösa syften. Det satsade kapitalet kan dessutom antas minska benägenheten hos företagaren att ta allt för stora risker i verksamheten. Många remissinstanser bland annat Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket lägger stor vikt vid denna synvinkel som skäl för att inte sänka kapitalkravet för lågt. Det finns en risk för att det goda anseendet runt aktiebolagsformen försvinner om ändringar i regelverket öppnar upp för ett oseriöst användande av aktiebolaget som bolagsform.⁸³

Den nivå aktiekapitalet bör bestämmas till påverkas även av reglerna för tvångslikvidation. En konsekvens av ett alltför lågt krav på aktiekapitalets storlek är att betydelsen av beloppsspärren vid värdeöverföring sannolikt minskar.⁸⁴

⁸⁰ Prop. 2009/10:61 s.10

⁸¹ Ibid s. 7

⁸² Ibids.10-11

⁸³ Ibid s. 11

⁸⁴ Ibid s. 11

3.3.3 Motiv till kapitalsänkningen

Enkelhet och lönsamhet är viktiga bitar när det gäller att starta och driva företag. Företagandet bör ses som ett alternativ till en anställning för att fler ska bli företagare. Ett viktigt inslag i strategin för ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning är åtgärder som på olika sätt kan underlätta för små företag att driva sin verksamhet samt för nya företag att etablera sig. Överlevnadsgraden bland nystartade aktiebolag synes vara högre än för andra företagsformer. En sänkning av kapitalkravet kan, enligt regeringens bedömning, bidra till att fler personer vill och vågar starta företag.⁸⁵

Nya företag stärker konkurrensen och bidrar genom det till utvecklingen av befintliga företag vilket förbättrar förutsättningar för tillväxt. För expanderande företag anses aktiebolag vara en flexibel företagsform.⁸⁶

Fler företagare kan välja aktiebolag som företagsform när kravet på aktiekapitalet för privata aktiebolag har sänkts. Enligt utredningen kan följderna av en sänkning förväntas bli att fler företagare byter företagsform till aktiebolag.⁸⁷

Utvecklingen i Europa går mot sänkta aktiekapitalkrav och för att det inte ska anses alltför ofördelaktigt att starta och driva bolag i Sverige, i jämförelse med övriga Europa, bör även utvecklingen i Sverige gå mot sänkta kapitalkrav.⁸⁸

Regeringen föreslog en sänkning av aktiekapitalet till 50 000 SEK på grund av att det vid utredningen framstod som en lämplig avvägning mellan olika intressen som gjorde sig gällande.⁸⁹

3.3.4 Troliga konsekvenser av ändringen

Sänkningen av aktiekapitalet till 50 000 SEK leder till större valfrihet för företagarna och bedöms särskilt kunna främja företag inom tjänstesektorn. Det innebär sannolikt att fler aktiebolag kommer att bildas och därmed öka statens skatteintäkter.⁹⁰

För borgenärer med ställda säkerheter bedöms förslaget inte innebära några större konsekvenser. Det beror på att skillnaden mellan ett aktiekapital om 100 000 SEK eller 50 000 SEK i de flesta fall är försumbar. De båda summorna kan snabbt förbrukas. Ändringen innebär en nackdel för de borgenärer som inte kan kräva säkerheter för sina avtal, exempelvis leverantörer.⁹¹

⁸⁵ Prop. 2009/10:61 s.9-10

⁸⁶ Ibid s.9

⁸⁷ Ibid s.9-10

⁸⁸ Ibid s.11

⁸⁹ Ibid s.12

⁹⁰ Ibid s.15

⁹¹ Ibid s.15

Aktiekapitalet sägs utgöra ett hinder mot oseriösa företag, ändringen minskar hindret. Utredningen har svårt att fastställa om aktiebolagsformen i ökad utsträckning kommer utnyttjas vid ekonomisk brottslighet.⁹²

3.4 Frivillig revision

I avsnittet 3.4 beskrivs den pågående utredningen angående frivillig revision. Det redogörs kortfattat för revisorns funktion i ett aktiebolag. Innebörden av och motiven bakom frivillig revision beskrivs samt dess troliga konsekvenser.

3.4.1 Revisorns funktion i ett aktiebolag

Revisorns uppgift är att granska företagets årsredovisning, bokföring och ledningens förvaltning och på så sätt stärka företagets reliabilitet⁹³. Enligt 9:42 ABL är revisorn även skyldig att agera vid misstanke om brott. Revisionen utmynnar varje år i en revisionsberättelse som upprättas av företagets revisor. Aktieägare, anställda och övriga intressenter är intresserade av att företag kontrolleras, det tillgodoses genom revisionen. Revisorn kontrollerar att företagets affärer sköts lagenligt och korrekt samt att företagets verkliga ställning och resultat redovisas.⁹⁴

Bestämmelserna om revision fyller en väsentlig funktion i de regelverk som ligger till grund för företagen. Att en sakkunnig, opartisk och självständig person kontrollerar bolagets verksamhet är viktigt för aktieägarna och företagets ledning. Revision ger viss garanti för att företagets redovisning avspeglar företagets ställning och resultat på ett korrekt sätt.⁹⁵ Revisorsnämnden kontrollerar att revisorer följer seder, lagar och regler.⁹⁶

3.4.2 Innebörden av frivillig revision

Propositionen för frivillig revision förväntas riksdagen ta ställning till i juni⁹⁷. Förslaget som ligger till grund för en lagändring är att små privata aktiebolag frivilligt får välja om bolaget ska tillämpa en revisor. Syftet ligger i att aktiebolag själva ska få avgöra vilka tjänster företaget behöver i sin organisation och förvaltning.⁹⁸

Vill aktiebolag välja bort revision ska ett aktivt beslut fattas i bolagsordningen och anmälas för registrering till aktiebolagsregistret. Om aktiebolaget haft en revisor vid räkenskapsårets utgång måste det året vara föremål för revision och föranleda en revisionsberättelse.⁹⁹

⁹² Prop. 2009/10:204 s.15

⁹³ Pressmeddelande, regeringskansliet s.1

⁹⁴ Prop. 2009/10:204 s. 49

⁹⁵ Ibid s. 66

⁹⁶ Far förlag s.12-13

⁹⁷ Far:s hemsida 1

⁹⁸ Prop. 2009/10:204 s. 1

⁹⁹ Bilaga från Agélii s. 2

De berörda aktiebolagen är de som underskrider minst två av följande kriterier: 3 anställda, en balansomslutning på 1,5 miljoner SEK och en nettoomsättning på 3 miljoner SEK. Den föreslagna valmöjligheten omfattar därmed 250 000 aktiebolag. Revisionsplikten inskränks enligt förslaget även för vissa andra företag, bland annat omfattas nästan 14 000 handelsbolag.¹⁰⁰

3.4.3 Motiven bakom en frivillig revision

I ett flertal små privata aktiebolag är bolagets ägare och ledande befattningshavare samma person, där spelar revisionens betydelse som skydd för ägarnas intressen mindre roll. Små privata aktiebolag har sällan externa finansörer eller långfristiga kreditgivare, revisionen saknar därmed betydelse för den kategorin intressenter.¹⁰¹

Ytterligare en orsak bakom utredningen till frivillig revision är att den svenska regeringen har som målsättning att minska företagens administrativa kostnader till följd av statliga regelverk. Att skapa bra villkor för företagen har blivit en allt viktigare fråga som står högt på EU:s dagordning. En del av företagens administrativa kostnader följer av de redovisningsregler som företagen måste följa däribland revisionsplikten.¹⁰²

3.4.4 Troliga konsekvenser av en frivillig revision

Förslaget innebär sannolikt att ett antal aktiebolag framöver förväntas avstå från att anlita en revisor. Revisionsplikten har säkerligen en viss effekt för att motverka ekonomisk brottslighet. Revisorns skyldighet att agera vid misstanke om brott leder till att fler ekonomiska brott upptäcks. Regeringen antar att räkenskaperna generellt är av bättre kvalitet i företag med revisor än i företag av samma storlek utan revisor. Skatteverket anför att en inskränkt revisionsplikt torde medföra en ökning av både medvetna och omedvetna fel i företagens räkenskaper.¹⁰³

Gällande revisionens allmänna betydelse för bekämpning av ekonomisk brottslighet har den säkerligen en viss motverkande effekt av aktiebolag som brottsredskap. Att ekonomisk brottslighet i aktiebolag skulle påverkas i och med en inskränkning av revisionsplikten är enligt utredningen svår att förutspå.¹⁰⁴

En självklar konsekvens är att årsredovisningen inte blir reviderad. Om aktiebolag hamnar i en likvidationssituation på grund av kapitalbrist utesluts en revisors granskning av en kontrollbalansräkning. I de fall där aktiebolaget har valt bort revisionen anser regeringen att det inte finns skäl att låta en kvalificerad revisor granska kontrollbalansräkningen.¹⁰⁵

¹⁰⁰ Far:s hemsida 1

¹⁰¹ Prop. 2009/10:204 s. 66

¹⁰² Ibid s. 186

¹⁰³ Ibid s. 103-104

¹⁰⁴ Ibid s. 66

¹⁰⁵ Bilaga Agélii s. 1

4 Empiri

I kapitel fyra återges den information som inhämtas genom de fyra intervjuer som genomförts. Slutligen presenteras Brå:s åsikter, hämtade från Brå:s remissyttrande.

4.1 KPMG – Lars Kjellström

Kjellström började sin karriär inom revisionsbranschen som revisorsassistent i Örebro 1975. Därefter har han arbetat i Stockholm och i Västerås. Idag arbetar Kjellström som auktoriserad revisor på KPMG i Västerås. Hans arbetsuppgifter innefattar dels revisionsfrågor och dels konsultation. Kjellström träffar många olika individer genom sitt arbete som revisor. Han konstaterar att *”det är människorna som är problemen men också möjligheterna”*.

Det minskade kapitalkravet i privata aktiebolag

Kjellström är medveten om lagändringen angående minskningen av aktiekapitalet och anser att den för med sig både för- och nackdelar. Kjellström redogör för fördelen att det efter lagändringen inte är *”lika dyrt”* att starta företag. Nackdelen anser Kjellström ligger i en lägre reserv vilket uppstår till följd av lägre bundet eget kapital, förutsatt ett aktiekapital på 50 000 SEK. I intervjun uttrycker Kjellström sin åsikt om minskningen av aktiekapitalet som *”lite onödig”*. Kjellström tror inte att den ekonomiska brottsligheten kommer öka i större utsträckning till följd av den sänkta aktiekapitalgränsen.

Minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision

Gällande minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision förutsätter Kjellström däremot att den ekonomiska brottsligheten påverkas negativt. Anledningen till Kjellströms uttalande är att den frivilliga revisionen har större påverkan på den ekonomiska brottsligheten än minskningen av aktiekapitalet.

Kjellström har ingen större erfarenhet av att upptäcka ekonomisk brottslighet och säger att brotten är svåra att spåra. Kjellström berättar vidare att fiktiva fakturor är svårupptäckta, vilket orsakas av dess betydande likhet till seriösa fakturor. Att dessa brott upptäcks beror mestadels på tips från interna källor. Kjellström berättar i intervjun att han i revisioner av bolag stöter på oordnad bokföring och menar att det grundas i okunskap och slarv i högre grad än i brottsligt agerande.

Aktiekapitalets funktion

Kjellström anser att den ändrade aktiekapitalgränsen ger nya samt etablerade företagare chans att starta aktiebolag till ett lägre pris. *”Det samhället tjänar på att minska aktiekapitalkravet är att företag utan tillräcklig kapitalbas för att klara 100 000 SEK kan starta aktiebolag”*. Kjellström ställer sig frågan om det är till fördel för näringslivet, men tror knappast det ur ett säkerhetsperspektiv samt med anledning av sämre kapitalbas. Kjellström nämner i intervjun att aktiebolag ger ett seriöst och större intryck jämfört med andra bolagsformer.

Konjunktursvängningar i ekonomisk brottslighet

Kjellström tror att ekonomisk brottslighet mycket möjligt kan påverkas under hög- och lågkonjunktur. Han har däremot ingen erfarenhet av det och kan inte uttala sig angående skillnader i mängden ekonomisk brottslighet under hög- och lågkonjunktur.

4.2 Far – Helene Agélii

Agélii är i grunden utbildad kammarrättsavsättare, det vill säga domarutbildad. Hon har tidigare arbetat på revisorsnämnden med uppgift att handlägga disciplinärenden. Agélii har suttit med som utredningssekreterare i utredningen om sloandet av revisionsplikten. För närvarande arbetar Agélii på Far där hennes befattning är föreningsjurist.

Stor del av sin arbetstid ägnar Agélii åt juridisk rådgivning till organisationens medlemmar, vilka omfattar 6 000 personer. Agélii sitter med i en etik grupp inom Far samt skriver artiklar i Balans såväl som remissvar till departement. Balans är en tidsskrift utgiven av Far som speglar utvecklingen inom revisions- och rådgivningsbranschen.

Det minskade kapitalkravet i privata aktiebolag

Agélii känner sig insatt i lagändringen om minskningen av aktiekapitalet men har inte i egen person medverkat i det remissvar Far överlämnat till departementet.

Agélii anser att med tanke på dagens penningvärde utgör minskningen av aktiekapitalet från 100 000 SEK till 50 000 SEK inte någon större skillnad. Agélii är tveksam till om minskningen av aktiekapitalet medför en ökad benägenhet hos individer att starta aktiebolag. Agélii nämner att en tanke bakom sänkningen av aktiekapitalet var att stimulera nyföretagande, speciellt företag med lågt kapitalbehov. Hon är dock tveksam till en markant förändring.

Agélii misstänker att de ekonomiska brott som förutsätts öka i störst omfattning är skattefusk och momsbedrägeri. Hon tror inte på en stor ökning av de övriga ekonomiska brotten. Agélii förmodar däremot att en ännu lägre sänkning av aktiekapitalet, ”*låt säga till 1 krona*”, kunde ha medfört en mer omfattande ökning av den ekonomiska brottsligheten än sänkningen till 50 000 SEK.

Minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision

Revisionsplikten har enligt Agélii haft mycket stor preventiv inverkan på brottsligheten. Hon anför att många eller en del av skyddsreglerna försvinner vid sloandet av revisionsplikten. ”*När jag satt i den här utredningen konstaterade vi att det är väldigt svårt att mäta effekter om man tänker på skatteundandragande och ekonomisk brottslighet som kan följa av att revisionsplikten slopas eller åtminstone sänks*”.

Agélii framför att bara det faktum att revisorn finns kan ha stor betydelse men menar att det är svårt att de facto mäta hur stor inverkan revisorn har. Agélii tror att uteslutande av kontrollmöjligheten, där utomstående granskar bolaget, i kombination med att det därtill krävs mindre insatt kapital i bolaget förmår öka frestelsen för oärlighet. Hon förmodar att de bolag som är mindre nogräknade definitivt får lättare att utnyttja systemet. ”*Jag tror inte att brottsligheten kommer minska i alla fall*”.

Aktiekapitalets funktion

I intervjun berättar Agélii om ett av skälen bakom den tidigare höjningen av aktiekapitalet till 100 000 SEK. Skälet var att minska förutsättningar för möjlighet att bedriva ekonomisk brottslighet. Hon menar på att utredarna inte trycker på den orsaken som den allra viktigaste.

Oredovisade intäkter är det ekonomiska brott vilket enligt Agéliis erfarenhet sägs vara svårast att upptäcka. Hon menar att det för en utomstående är nästintill omöjligt att upptäcka oredovisade intäkter. Enklast enligt Agélii är att upptäcka bokföringsbrott. Det gäller främst icke existerande bokföring vilket hon har erfarenhet av sedan tidigare som tingsnotarie.

I intervjun berättar Agélii hennes tankar kring att ekonomisk brottslighet förekommer i större utsträckning inom vissa branscher då främst inom branscher med omfattande kontanthantering.

Tillfällesstrukturen

Agélii menar att största skälet bakom bokföringsbrotten beror på bristande kunskap om lagar och regler eller rent uppsåt för att undgå skatt. Agélii anser att frågan angående ändrade redovisningsreglers motverkan på den ekonomisk brottslighet är allt för bred. Hon nämner kort att ett förenklat redovisningssystem för mindre företag säkerligen kan motverka viss ekonomisk brottslighet. Hon anser framför allt att skattereglerna bör granskas i syfte att förenklas. *”Det här är ju någonting man vetat om i alla år och det har inte blivit någon ändring, man kan fundera på varför. Det kanske är lättare sagt än gjort”*. Det Agélii tror föranleder skattebrott är oaktsamhet på grund av svårbegripliga regler men även girighet efter *”större del av kakan”*.

Agélii tror inte att vår bolagsskatt nationellt sätt är speciellt hög utan att det är inkomstskatten som är relativt hög jämfört med andra länder. Utifrån det antagandet drar Agélii slutsatsen att skattetrycket påverkar fysiska personer i större utsträckning än juridiska personer.

Konjunktursvängningar i ekonomisk brottslighet

Med viss tvekan kan Agélii tänka sig att det finns skillnad i ekonomisk brottslighet under hög och lågkonjunktur. Agélii har ingen större erfarenhet gällande den frågan.

4.3 Skatteverket – Stig Wahlroos

Wahlroos är utbildad ekonom vid Stockholms universitet och har därefter varit anställd hos Skatteverket. Wahlroos arbetar idag med riskanalyser inom ekobrottsområdet samt med kontrollplanering och uppföljning av skatterevision inom Stockholmsregionen.

Det minskade kapitalkravet i privata aktiebolag samt aktiekapitalets funktion

Wahlroos är medveten om sänkningen av aktiekapitalkravet till 50 000 SEK, men anser att den nya lagen är olämplig. Han menar främst att borgenärsskyddet urholkas samt att beslutet inte har större betydelse i praktiken då sänkningen inte avser ett väsentligt belopp. Wahlroos tror inte att minskningen av aktiekapitalet påverkar den ekonomiska brottsligheten i större utsträckning.

Minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision

Wahlroos anför att minskningen av aktiekapitalet i kombination med ett slopande av revisionsplikten kan ha en möjlig påverkan. Risken finns att småfusk och oavsiktliga fel ökar eftersom lagändringarna tillsammans öppnar upp möjlighet till ekonomisk brottslighet.

Avsaknad av effektiv kontroll

Wahlroos berättar att regeringen uttalat ett skattebortfall till följd av ett slopande av revisionsplikten. Varje år beräknas staten förlora 1,2 miljarder SEK samtidigt som företagen beräknas tjäna 2,5 miljarder SEK varje år. För att minska statens beräknade förlust har Skatteverket tilldelats 40 miljoner SEK extra som enligt Wahlroos ska användas till utökad kontroll hos företagen. För att dessa kontroller ska vara effektiva bör kontrollvisiterna vara oanmälda anser Wahlroos. Vidare berättar han att det sannolikt blir så men att det ännu inte är beslutat.

Tillfällesstrukturen

Wahlroos beskriver de orsaker som kan ligga till grund för ekonomisk brottslighet. *”För att ett brott ska kunna begås krävs först och främst att det finns ett tillfälle”*. Andra faktorer som tillsammans med tillfället skapar förutsättning för ett straffbart beteende är: brist på kontroll, tillgång till *”möjliggörare och verktyg”* samt luckor i lagstiftningen. Ett verktyg Skatteverket använder för att bekämpa och undvika skattebrott är att via kontroll störa och stoppa oseriösa aktörer. Skattens storlek kan vara en faktor men är inte avgörande anser Wahlroos. Han berättar vidare att när tillfället existerar gör brottslingen en bedömning över de följder som kan uppstå. Följderna är exempelvis risken att åka fast, chansen till snabba pengar och chansen att rädda sitt företag.

Det framkommer i intervjun att Wahlroos har svårt att se något samband mellan de skattetryck som råder och antalet ekonomiska brott. Han menar att största betydelsen ligger i samhällets funktion och i tilltron till myndigheten.

Konjunktursvängningar i ekonomisk brottslighet

Skatteverket kan inte se någon skillnad på antalet anmälda skattebrott i låg respektive högkonjunktur. Däremot ändrar brotten karaktär under konjunkturerna. I lågkonjunktur är det vanligt med momsbedrägeri och konkursbrott. Vinstbolagstransaktioner och undanhållna intäkter är vanliga brott i högkonjunktur. Wahlroos anser att svartarbete förekommer under både låg- och högkonjunktur.

4.4 Ekobrottsmyndigheten – Henrik Lundin

Lundin har arbetat på Ekobrottsmyndigheten sedan 1995 och är idag ekobrottsrevisor. Han arbetar med brottsförebyggande- samt utvecklingsfrågor inom ekonomisk brottslighet. Den senaste tiden arbetar Lundin förebyggande. Han är ute i näringslivet och informera om kännetecknen på ekobrott samt vad som ska undvikas vid ekonomisk brottslighet. Lundin är civilekonom i grunden. Före sin tid på Ekobrottsmyndigheten har han arbetat som redovisningsansvarig på ett bolag samt som skatterevisor.

Det minskade kapitalkravet i privata aktiebolag

Ekobrottsmyndigheten var med i utredning till minskningen av aktiekapitalet och tycker att lagändringen är ett balanserat förslag med tanke på att förslaget var nere på 1 SEK.

Ekobrottsmyndigheten motsatte sig förslaget på 1 SEK men tycker att det slutliga beslutet var okej. ”En väl avvägd balansgång med tanke på omvärldens krav”. De menar att det alltid handlar om en balansgång över vad som är bra för företagsamheten och risken för missbruk av aktiebolagsformen. Lundin tycker att det i själva verket inte fanns anledning att sänka kravet på aktiekapitalet. ”Det är mycket spel för galleriet”. Han menar att de inte finns några problem med att starta företag med hjälp av andra företagsformer.

Lundin anser att den ekonomiska brottsligheten kommer påverkas till följd av minskningen av aktiekapitalet. Ekobrottsmyndigheten förmodar att både de avsiktliga och oavsiktliga felen i de minsta bolagen kommer öka.

Minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision

Lundin nämner att minskningen av aktiekapitalet i kombination med slopandet av revisionsplikten innebär att ett kontrollmoment försvinner för de allra minsta bolagen. Det borde enligt Lundin resultera i en viss ökning av den ekonomiska brottsligheten.

Aktiekapitalets funktion

Lundin menar att ju mer aktiekapitalet urholkas desto mer ökar möjligheten att begå ekonomiska brott eftersom aktiebolag ofta används som brottsverktyg hos oseriösa aktörer. Aktiekapitalet har till viss del inneburit ett hinder för oseriösa aktörer att starta aktiebolag. Ekobrottsmyndigheten hade gärna sett att kravet på ett aktiekapital om 100 000 SEK hade kvarstått.

Det är lättare att hamna på obestånd ju lägre aktiekapital företaget har. Det finns en risk att oaktsamma brott ökar på grund av att seriösa aktörer omedvetet hamnar i en obeståndssituation. Lundin anser därför att borgenärslagstiftningen bör ses över.

Aktiekapitalets storlek kan ha en direkt påverkan på den ekonomiska brottsligheten. Anledningen till att Ekobrottsmyndigheten inte motsatte sig minskningen av aktiekapitalet var att påverkan ansågs relativt liten. Lundin anför att högre aktiekapital har positiv påverkan på ekonomisk brottslighet.

Tillfällesstrukturen

Lundin menar att ett samband mellan skatter och ekonomisk brottslighet kan ses, ett exempel är rotavdraget. Förr anlidade privatpersoner väldigt sällan hantverkare lagligt men i och med skatteändringen kan en ökning av lagligt anlidade hantverkare fastställas till följd av lägre kostnader. Ett annat samband vilket upptäckts genom ändringen av skattelagstiftningen för 10 år sedan är att det skett en betydlig reduktion i antalet skalbolagsaffärer. Ändrade skatteregler har följaktligen en positiv inverkan på den ekonomiska brottsligheten.

Angående redovisningsreglerna nämner Lundin att ett förenklingsarbete är på gång, reglerna kan förenklas och samtidigt förtydligas. Tydligare och enklare regler bör öka förståelsen och benägenheten hos företagen att redovisa enligt reglerna, oaktsamma fel bör på så sätt kunna reduceras. Lundin anser att redovisningsregler kan påverka den ekonomiska brottsligheten till

viss del men inte i samma utsträckning som skatter och ekonomisk brottslighet. Han menar vidare att det finns ett större ekonomisk incitament mellan skatter och ekonomisk brottslighet.

Konjunktursvängningar i ekonomisk brottslighet

Lundin berättar att han snarare kan se en karaktärsförändring på de brott som begås i hög- och lågkonjunktur än på antalet anmälda brott. Under högkonjunktur är det vanligt med svartarbete, skalbolagsaffärer samt olika kreativa lösningar för att undgå skatt. Vid lågkonjunktur förekommer bolagsplundring i stor utsträckning.

Ekonomiska, politiska samt tekniska förändringar

Lundin anför att när tillfälle finns begås ekonomisk brottslighet. För 30 år sedan var den ekonomiska brottsligheten i Sverige betydligt lägre. Lundin anför att ökningen tros bero på Sveriges inträde i EU. Lundin uttalade i intervjun att stora makroekonomiska frågor har påverkat den ekonomiska brottsligheten.

Idag koncentrerar sig Ekobrottsmyndigheten på den grova ekonomiska brottsligheten. Med utökade resurser kan myndigheten lägga ner mer tid på återvinning av de pengar som går förlorade vid ekonomisk brottslighet.

4.5 Brå- brottsförebyggande rådet

Som nämnts i metoden har en intervju med Korsell, enhetschef för forskning om ekonomisk och organiserad brottslighet, varit ogenomförbar. För att trots det skapa en uppfattning av Brå:s åsikter i frågan presenteras nedan remissyttrandet Korsell medverkat i.

Det minskade kapitalkravet i privata aktiebolag samt minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision

I det remissyttrande Brå skrev till utredningen om minskningen av aktiekapitalet antyder dem att konsekvenserna av den lagändringen ur ett ekobrottsperspektiv är svåra att överblicka. De menar på att hänsyn måste tas till sloandet av revisionsplikten för små företag, som ligger under utredning. Sammanfattningsvis innebär det att en formell etableringströskel och kontrollåtgärd inte längre finns kvar.¹⁰⁶

Aktiekapitalets funktion

Bland de förslag som anfördes anser Brå att förslaget om 50 000 SEK är det som lämpar sig bäst. Brå har svårt att säga hur stor betydelse aktiekapitalgränsen har för att förhindra oseriöst utnyttjande av bolagsformen.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Brå:s remissyttrande s. 1

¹⁰⁷ Ibid s.1

Avsaknaden av effektiv kontroll

Ett viktigt förebyggande verktyg för ekobrottsbekämpning är revisorns anmälningsskyldighet. Brå trycker på att utvecklingen av ändringen bör följas noga för att mäta effekterna på den ekonomiska brottsligheten.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Brå:s remissyttrande s.2

5 Analys

I kapitel fem analyseras empirin i förhållande till teorin. Empirin klarläggs genom att respondenternas svar ställs mot varandra som sedan analyseras utifrån dess likheter och olikheter.

5.1 Det minskade kapitalkravet i privata aktiebolag

Respondenterna gav en likartad uppfattning gällande minskningen av aktiekapitalet. Två respondenter antydde att den var olämplig och onödig. En annan respondent uttryckte att det mest var ett spel för galleriet. Far:s representant menade att det med tanke på dagens penningvärde inte är stor skillnad mellan ett aktiekapitalkrav på 50 000 SEK och 100 000 SEK.

Respondenten på Ekobrottsmyndigheten ser inget problem i att starta företag med hjälp av andra företagsformer. Han anser vidare att det i själva verket inte fanns anledningen att sänka aktiekapitalkravet. Myndigheten ansåg däremot att beslutet var väl övervägt med tanke på omvärldens krav. Brå:s uppfattning av lagändringen är att förslaget om 50 000 SEK lämpar sig bäst av de förslag som låg under utredning.

Ingen av de intervjuade respondenterna ställde sig positiva till det sänkta kapitalkravet. Frågan kommer naturligt om det var nödvändigt att sänka kravet på aktiekapital i privata aktiebolag. Det finns redan bolagsformer för dem som saknar tillräcklig kapitalbas för 100 000 SEK. Företag kan därför startas utan att kravet behövde minskas. Frågan är vidare om den tid och resurs som utnyttjats vid utredningen kunde använts effektivare till viktigare reformer på området, för att bekämpa ekonomisk brottslighet.

Far:s representant befarar att skattefusk och momsbedrägeri ökar i störst omfattning orsakat av minskningen av aktiekapitalet. Vidare tror representanten att övriga ekonomiska brott inte ökar i samma utsträckning. Far förmodar att en ännu lägre sänkning av aktiekapitalet kunde medfört en mer omfattande ökning av den ekonomiska brottsligheten. Respondenten från KPMG samt Skatteverket förmodar att den ekonomiska brottsligheten inte kommer öka i större omfattning till följd av ett minskat kapitalkrav. Ekobrottsmyndighetens respondent anser däremot att den ekonomiska brottsligheten kommer påverkas. Både de avsiktliga och oavsiktliga felen i de minsta bolagen antas öka. Enligt Brå är påverkan på den ekonomiska brottsligheten svår att förutspå då övriga reformer på området bör beaktas.

Generellt är respondenterna eniga i frågan och är tveksamma till en stor ökning av den ekonomiska brottsligheten till följd av det sänkta kapitalkravet. Precis som Brå framför i remissyttrandet är påverkan på den ekonomiska brottsligheten, orsakat av ett minskat kapitalkrav, svår att förutspå utan hänsyn till andra variabler på området. Det bekräftar rutinaktivitetsteorin som påstår att den ekonomiska brottsligheten påverkas av den tekniska, ekonomiska och politiska utvecklingen tillsammans med andra variabler. Frågan är om kombinationen av ett minskat kapitalkrav och en frivillig revision kan påverka respondenternas uppfattning.

5.2 Minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision

Angående minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision är respondenterna eniga att den ekonomiska brottsligheten kan påverkas.

Skatteverket anför att lagändringarna i kombination öppnar upp möjlighet till ekonomisk brottslighet. Det ökar risken för småfusk och oavsiktliga fel. Respondenten på Far menar att frestelsen för oärlighet förmås öka. Ekobrottsmyndighetens representant anför att de minskade kapitalkravet i kombination med frivillig revision resulterar i en viss ökning av den ekonomiska brottsligheten. Han menar att ett viktigt kontrollmoment försvinner samt att tröskeln för oseriöst företagande sänks. I Brå:s remissyttrande framförs att hänsyn måste tas till ett slopande av revisionsplikten då en formell etableringströskel och kontrollåtgärd går förlorad. Brå skriver vidare att revisorns anmälningsplikt är ett förebyggande verktyg för ekobrottsbekämpning.

Den frivilliga revisionen skulle innebära att 250 000 aktiebolag berörs. Det stora antalet bolag måste på annat sätt kontrolleras, eftersom bestämmelserna om revision fyller en väsentlig funktion i de regelverk som ligger till grund för företagen. Revisorn kontrollerar bokföringen och ökar dess tillförlitlighet. Av den anledningen påverkas ett stort område inom den ekonomiska brottsligheten.

Ett rimligt antagande som respondenterna bekräftar är att kombinationen av det minskade kapitalkravet och en frivillig revision påverkar omfattningen av antalet ekonomiska brott.

5.3 Avsaknad av effektiv kontroll

Avsaknad av effektiv kontroll kan enligt rutinaktivitetsteorin orsaka ekonomisk brottslighet. Revisorn kontrollerar att företagets affärer sköts lagenligt och korrekt. Revisorn är även skyldig att agera vid misstanke om brott. Den kontrollmöjligheten försvinner i och med en frivillig revision.

Revisionskontrollen bör ersättas och utvecklas för att kunna tillämpas av andra kontrollerande enheter. Alternativt kan en ny kontrollmetod utvecklas. Regeringen beräknar enligt Skatteverket ett skattebortfall för staten på 1,2 miljarder SEK till följd av en frivillig revision. Ett bevis på statens anseende beträffande kontrollmöjlighetens betydelse är den extra resurs på 40 miljoner SEK som avsatts till Skatteverket. Respondenten på Skatteverket rapporterar att medlen ska användas till utökad kontroll hos företagen. För effektiva kontroller krävs oanmälda visiter menar Skatteverket, vilket ännu inte är beslutat.

Frågan är vad som behöver utvecklas för att ersätta revisionens betydelse i bekämpningen och upptäckten av ekonomisk brottslighet. Räcker Skatteverkets nya kontrollmöjlighet till för att uppfylla revisionens nivå. Ekonomiska brott upptäcks ofta av Skatteverket. Frågan är om Skatteverkets kontroller blir effektivare jämfört med revisorns anmälningsplikt, förutsatt att förslaget om oanmälda kontrollvisiter antas.

5.4 Aktiekapitalets funktion

I utredningen bakom det ändrade kapitalkravet anförs det att aktiekapitalet fungerar som ett skydd åt bolagets borgenärer. Respondenterna från KPMG och Skatteverket tryckte på att lagändringen leder till sämre kapitalbas i aktiebolagen som i sin tur leder till ett urholkat borgenärsskydd. Kravet på aktiekapital har inte varit så lågt sedan år 1973. Frågan är om aktiekapitalets syfte som borgenärsskydd har försvunnit eller endast reducerats, och om det leder till en ökad möjlighet att begå ekobrott.

Aktiekapitalet anses medföra ett visst skydd mot oseriöst företagande men frågan är om ett aktiekapital på 50 000 SEK verkligen fyller den funktionen. Vidare är frågan hur stort aktiekapitalet bör vara för att bevara funktionen mot oseriöst företagande. Brå har enligt remissyttrandet svårt att säga hur stor betydelse aktiekapitalgränsen har för att förhindra oseriöst utnyttjande av aktiebolag. Respondenten från Ekobrottsmyndigheten å andra sidan kritiserar och framför att ju mer aktiekapitalet urholkas desto mer ökar möjligheten att begå ekonomisk brottslighet. Uttalandet grundar sig i att aktiebolag ofta används som brottsverktyg av oseriösa aktörer. Ekobrottsmyndigheten hade gärna sett att kravet på ett aktiekapital om 100 000 SEK hade kvarstått. Far framför att ett av skälen bakom den tidigare höjningen till ett aktiekapital på 100 000 SEK var att minska förutsättningar för möjlighet att bedriva ekonomisk brottslighet. Med tanke på en ökning av den grova ekonomiska brottsligheten hade kanske en väsentlig höjning av aktiekapitalkravet varit bättre lämpad för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten som råder idag.

5.4.1 Oseriöst företagande

Enligt regeringens bedömning kan sänkningen av kapitalkravet bidra till att fler personer vill och vågar starta företag. Nyföretagande stärker konkurrensen och bidrar till en utveckling av befintliga företag vilket förbättrar förutsättningar för tillväxt.

Far:s respondent är tveksam till om det ändrade kapitalkravet i själva verket medför en ökad benägenhet hos individer att starta aktiebolag. KPMG:s representant nämnde däremot en positiv verkan av minskat aktiekapitalkrav. Han menade att det inte är lika kostsamt att starta aktiebolag. Frågan är om sänkningen kan medföra att fler oseriösa företagare startar aktiebolag till följd av ett sänkt krav på mindre satsat kapital. Ett kapital på 50 000 SEK är trots allt lättare att avsätta jämfört med tidigare krav. Regeringens mål är att öka företagsamheten, men om den ekonomiska brottsligheten ökar kan frågan ställas om regeringens mål blir uppfyllt. Kan en ökad brottslighet leda till att entreprenörer inte vågar ta sig in i företagsvärlden på grund av en snedvriden konkurrens. Den snedvridna konkurrensen leder till att seriösa företag slås ut från marknaden av oseriösa företag med oärlig verksamhet. Den snedvridna konkurrensen innebär att ett seriöst företag prismässigt konkurreras ut av brottsliga företag.

Enligt rutinaktivitetsteorin är en orsaksvariabel till ekonomisk brottslighet gärningsmännens normer och värderingar. Teorin tar upp det faktum att normer och värderingar har stor påverkan på människors attityder och motivbilder. I de branscher där snedvriden konkurrens förekommer i hög utsträckning har det skett ett accepterande av vissa brottsliga förfaranden.

En ökad ekonomisk brottslighet ökar belastningen på samhällsekonomin. Frågan är om samhällets vinst till följd av en utökad företagsamhet väger upp kostnaderna för de konsekvenserna på den ekonomiska brottsligheten.

Fler aktiebolag leder i teorin till ökade skatteintäkter för staten. En tillströmning av aktiebolag betyder inte att skatteintäkterna i praktiken ökar i förhållande till antalet företag och dess korrekta omsättning. Aktiekapitalkravet har fungerat som ett hinder mot oseriöst företagande, genom ändringen har en del av hindret sats ur spel. Det kan medföra en ökning av oseriöst företagande. En ökning av oseriöst företagande kan medföra en ökning av skattebrotten som i sin tur leder till ökad samhällsekonomisk kostnad för bekämpning av skattebrotten. Frågan är om det kan införas andra lagar som återuppygger hindret och minskar skattebrotten.

5.5 Tillfällesstrukturen

Skattereglerna är enligt Far:s representant invecklade och svårförståeliga. Ändrade skatteregler har enligt representanten länge varit aktuellt men har fortfarande inte utformats. I rutinaktivitetsteorin påstås tillfällesstrukturen påverka ekonomisk brottslighet.

Tillfällesstrukturen omfattar rättsliga regelverk som skapar brottstillfällen. Respondenten från Skatteverket bekräftar att luckor i lagstiftningen skapar tillfälle för ekonomisk brottslighet. Det kan knytas an till att en utveckling av skattereglerna kan leda till en minskning av antalet ekonomiska brott, åtminstone de omedvetna skattebrotten.

Respondenten på Skatteverket beskriver att orsaker som ligger till grund för ekonomisk brottslighet utöver luckor i lagstiftningen främst är tillfället men även brist på kontroll och tillgång till möjliggörare och verktyg. Uttalandet är starkt kopplat till teorin som förklarar ekobrott med flera orsaksvariabler, däribland tillfällesstruktur och brist på effektiv kontroll.

Teorin påstår att högt skatte- och avgiftstryck påverkar gärningsmännens benägenhet att begå ekobrott. Ekobrottsmyndigheten konfirmerar påståendet och framför att ett samband kan iaktas. Ändringen i skattelagstiftningen angående rotavdrag menar Ekobrottsmyndigheten är ett tydligt bevis på att skattelagstiftningen påverkar ekonomisk brottslighet. Representanten förklarade att rotavdraget har en positiv verkan på ekonomisk brottslighet. Efter införandet av rotavdraget anlitas fler hantverkare lagligt. Det är svårt att bekräfta teorins antagande att högre skatter och avgifter utmynnar i mera omfattande ekonomisk brottslighet. Antagandet förutsätter att övriga variabler är konstanta vilket inte existerar i verkligheten. Skatteverkets representant menar att samhällets funktion och tilltron till myndigheten har större betydelse än sambandet mellan skattetrycket och ekonomisk brottslighet.

5.6 Konjunktursvängningar i ekonomisk brottslighet

Enligt rutinaktivitetsteorin finns ett samband mellan antalet ekobrott och typen av konjunktur. Teorin anför att konkurser ofta ökar i en lågkonjunktur, vilket medför en ökning av ekonomisk brottslighet. Obestandsrelaterade ekobrott framkallas ofta enligt teorin av förhoppningar hos företagarna om en konjunkturvändning. Respondenterna från Skatteverket samt Ekobrottsmyndigheten kan inte se ett samband mellan konjunktur och antalet ekobrott.

De båda respondenterna ser däremot en förändring av brottens karaktär. Enligt Skatteverket är det i lågkonjunktur vanligt med momsbedrägeri och konkursbrott. Ekobrottsmyndigheten ser en ökning av bolagsplundring under lågkonjunktur.

Konkursbrott och bolagsplundring är obeståndsrelaterade vilket därmed bekräftar teorins påstående. I högkonjunktur förekommer enligt Skatteverket i större utsträckning vinstbolagstransaktioner och undanhållna intäkter. Ekobrottsmyndigheten ser att svartarbete, skalbolagsaffärer samt olika kreativa lösningar för att undgå skatt framträder under högkonjunktur. Utifrån respondenternas bedömningar kan teorin ifrågasättas vad det gäller antalet brott i förhållande till typ av konjunktur.

5.7 Ekonomiska, politiska samt tekniska förändringar.

Enligt rutinaktivitetsteorin påverkas människors motivbildning indirekt eller direkt av förändringar i samhällsekonomin samt av politiska och tekniska förändringar. Att skapa bra villkor för företag har blivit en viktig fråga som står högt på EU:s dagordning. EU påverkar i stor utsträckning Sverige som genom EU:s direktiv och restriktioner förändrat svensk lagstiftning.

Ekobrottsmyndighetens respondent framför att Sveriges inträde i EU år 1995 samt andra makroekonomiska frågor påverkade den ekonomiska brottsligheten negativt. Teorin om att ekonomisk brottslighet påverkas av politiska förändringar fastställs i och med Ekobrottsmyndighetens uttalande. Inträdet i EU påverkade genom sin politiska förändring indirekt tillfällesstrukturen vilket i sin tur påverkade den ekonomiska brottsligheten.

Varor och personer rör sig fritt över nationella gränser. Ett utvidgat samarbete mellan medlemsländerna kan medverka till en effektivare kontroll enligt teorin. Teorin nämner även att kontrollen i Sverige kan förbättras avsevärt genom att Skatteverket ges ökade kontrollresurser. Ett faktum är att Skatteverket erhåller extra resurser på grund av en frivillig revision. Frågan är om det kommer ge den effekt teorin förespråkar.

Rutinaktivitetsteorin förklarar ett brott genom påverkan av tillfällesstrukturen, normer och värderingar samt brist på effektiv kontroll. Ekonomiska, politiska och tekniska förändringar i samhället påverkar de nämnda variablerna direkt eller indirekt.

Frågan är om minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision påverkar teorins variabler och om det i sin tur påverkar den ekonomiska brottsligheten.

6 Slutsats

I kapitel sex framförs de slutsatser som besvarar studiens frågeställningar. Vidare framförs egna tankar och förslag till fortsatt forskning.

6.1 Resultat

Resultatet av studien tyder på att minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision kommer medföra negativa konsekvenser på den ekonomiska brottsligheten. En del respondenter tror på en större ökning av den ekonomiska brottsligheten än andra respondenter. De grundas i att aktiekapitalets funktion som spärr mot oseriöst och ogenomtänkt företagande har stor betydelse. Den funktionen minskas samtidigt som en betydelsefull kontrollmöjlighet upphör i och med en frivillig revision. De brott som antas öka är moms- och skattebrott. Med tanke på respondenternas enighet om en negativ påverkan på den ekonomiska brottsligheten borde beslutsfattarna lagt större vikt vid Ekobrottsmyndighetens synvinkel. Ekobrottsmyndigheten framförde att ju mer aktiekapitalet urholkas desto mer ökar möjligheten att begå ekonomisk brottslighet, då aktiebolag ofta används som brottsverktyg av oseriösa aktörer. Regeringens mål med minskningen av aktiekapitalet är en ökad företagsamhet. Företagsamheten vägrade därför tyngre vid beslutsfattandet än påverkan på den ekonomiska brottsligheten.

I studien framgår att alla respondenter är eniga att beslutet om sänkt kapitalkrav var onödigt. Trots det anses det positivt att förslaget på 50 000 SEK valdes framför en ännu lägre sänkning av aktiekapitalet.

Många delar av rutinaktivitetsteorin bekräftas i studien. Det framgår att tillfällesstruktur, normer och värderingar samt brist på kontroll är de variabler som ligger till grund för gärningsmännens ekonomiskt brottsliga förfarande. Det framgår även att ekonomisk och politisk utveckling direkt och indirekt påverkar den ekonomiska brottsligheten.

De delar som konfirmeras i tillfällesstrukturen är rättsliga regleringar som påverkar ekonomisk brottslighet, vilket observerats genom ändringar i lagstiftningen. Normer och värderingars påverkan på individers attityder och motivbildning syns tydligast i branscher med snedvriden konkurrens. I utsatta branscher har vissa brottsliga förfaranden blivit accepterade. Enligt regeringen beräknas Skatteverket förlora 1,2 miljarder SEK i skatteintäkter till följd av en frivillig revision. Det visar tydligt att effektiv kontroll är viktig vid bekämpning av ekonomisk brottslighet. Kontrollmöjligheten som ges via revisorn försvinner och följden av det förväntas bli en ökning av den ekonomiska brottsligheten. En politisk förändring som enligt Ekobrottsmyndigheten tydligt påverkade den ekonomiska brottsligheten var inträdet i EU. Den politiska förändringen påverkade i det fallet indirekt tillfällesstrukturen i Sverige.

Den del i rutinaktivitetsteorin som dementeras är att antalet ekonomiska brott inte förändras över konjunkturen, däremot förändras ekobrottens karaktär.

Därmed tros minskningen av aktiekapitalet i kombination med en frivillig revision påverka rutinaktivitetsteorins variabler vilka i sin tur påverkar den ekonomiska brottsligheten.

Avslutningsvis tros konsekvenserna på den ekonomiska brottsligheten till följd av kombinationen bli negativa, och den ekonomiska brottsligheten förväntas öka. De variabler som påverkar ekonomisk brottslighet är tillfällesstruktur, normer och värderingar samt brist på kontroll.

6.2 Egna tankar

Gruppen anser att minskningen av aktiekapitalet i sig är bra för att få fart på företagsamheten, vilket är regeringens mål. Däremot anser vi att minskningen blir negativ för samhället om den ekonomiska brottsligheten ökar på grund av en ökning av antalet oseriösa aktiebolag.

Angående en frivillig revision anser gruppen att det är till fördel för de berörda bolagen, där revisionsarvodet utgör en stor kostnad. Ur samhällssynpunkt försvinner en kontrollmöjlighet vilket är negativt. Förutsatt att den kontrollmöjligheten ersätts av en annan kan det i det stora hela bli övervägande positivt. Kostnaderna för de berörda bolagen minskar men kostnaden för den ersättande kontrollen existerar fortfarande. Det anser vi förklaras av att Skatteverket tilldelas extra resurser. I de berörda aktiebolagen där frivillig revision föredras tror gruppen att den ekonomiska brottsligheten kommer öka, framförallt omedvetna brott men även medvetna. Det kan bli lättare att utnyttja systemet.

En kombination av det minskade aktiekapitalet och en frivillig revision innefattar båda förändringarnas positiva och negativa påverkningar på samhället. Om förslaget angående frivillig revision antas av regeringen förutsätter vi att risken ökar ytterligare för en utvidgad ekonomisk brottslighet.

6.3 Fortsatt forskning

Efter några år skulle det vara intressant att göra en undersökning för att mäta effekterna på den ekonomiska brottsligheten till följd av ändringarna i kombination, förutsatt att frivillig revision antas. Det för att se om resultatet av den nya undersökningen stämmer överrens med det som framfördes av respondenterna i denna studie.

Det skulle även vara intressant att se hur andra områden påverkas. Ett område som nämnts i studien är företagsamheten. Frågan är om det blir som regeringen eftersträvar, att företagsamheten ökar. En undersökning kan utföras för att se om aktiekapitalet på 50 000 SEK fyller en funktion mot oseriöst företagande.

Källförteckning

Litteratur

Artsberg K. (2005 upplaga 2:1) *Redovisningsteori – policy och – praxis*, Liber AB, Sverige, Malmö

Björklund M. & Paulsson U. (2003) *Seminarieboken – att skriva, presentera och opponera*, Studentlitteratur, Sverige, Lund

Booth W. Colomb G. Williams J. (2004) *Forskning och skrivande konsten att skriva enkelt och effektivt*, Studentlitteratur, Sverige, Lund.

Far förlag (2006) *Revision – En praktisk beskrivning*, Far Förlag, Sverige, Kristianstad

Hemström C. (2009 upplaga 8:1) *Bolagens rättsliga ställning*, Nordstedts Juridik, Sverige, Mölnlycke

Leijonhufud M. & Wennberg S. (2004) *Brott och straff i affärslivet – En lärobok för ekonomer*, andra upplagan, Iustus Förlag, Sverige, Mölnlycke

Lundahl U. & Skärvad P-H, (1982,1999) *Undersökningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, tredje upplagan, studentlitteratur, Sverige, Lund

Magnusson D. Sigbladh R. (2001) *Ekonomisk brottslighet*, Björn Lundén AB, Sverige, Uddevalla

Olsson H. & Sörensen S. (2008) *Forskningsprocessen*, Liber AB, Slovenien, Ljubljana

Patel R. & Davidson B. (2003) *Forskningsmetodikens grunder*, Studentlitteratur, Sverige, Lund tredje upplagan

Sandström T. (2007 upplaga 2:1) *Svensk aktiebolagsrätt*, Nordstedts Juridik, Sverige, Stockholm

Vetenskapliga artiklar

Cohen, L. E. & Felson, M, (1979), *Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach*, American Sociological Review, vol. 44 (August) s. 588-608

Offentligt tryck

Propositioner:

Regeringens proposition 2009/10:61, *En sänkning av kapitalkravet för privata aktiebolag*

Regeringens proposition 2009/10:204, *Frivillig revision*

Statens offentliga utredningar:

SOU 2007:8, *Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning*

SOU 2008:49, *Aktiekapital i privata aktieföretag*

Pressmeddelande:

Regeringskansliet 25 mars 2010, Justitiedepartementet, Näringsdepartementet,
En frivillig revision, http://www.far.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR_2010/MEDLEM/LOGGA_IN/UPDATE/100325REGERINGENS%20PRESSMEDDELANDE.PDF,
2010-04-12

Utlåtande:

Brå:s remissyttrande över delbetänkandet Aktiekapital i privata aktieföretag (SOU 2008:49) och promemoria om minsta tillåtna aktiekapital i privata aktieföretag – kompletterande underlag 30 januari 2009, http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=090130_aktiekapital.pdf&url=/dynamaster/file_archive/090203/c7fe2873078447f27df743021ba1586b/090130%255faktiekapital.pdf, 2010-04-14

Far:s synpunkter på SOU 2008:49 till justitiedepartementet 30 januari 2009, http://www.far.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR/NYHETSARKIV/NYHETSARKIV%202009/2008_49.PDF,
2010-03-31

Elektroniska Publikationer

Brottsförebyggande rådet (2008), *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007 kapitel: Ekonomisk brottslighet*, www.bra.se/go/297, 2010-03-31

Ekobrottsmyndigheten (2007) *Rapport 2007:1 om den ekonomiska brottsligheten*, http://www.ekobrottsmyndigheten.se/templates/Page_2009.aspx, 2010-03-31

Skatteverket (2009) skv 152, *Skatter i Sverige skattestatistisk årsbok*, <http://www.skatteverket.se/blanketterbroschyrer/broschyrer/info/152.4.39f16f103821c58f680007237.html>, 2010-04-09

Internt material

Helene Agélii, Far Stockholm, *Frivillig revision – huvuddragen i lagrådsremissen*, 2009-03-29

Hemsidor

Brottsrummet:

<http://www.brottsrummet.se/Bazment/101.aspx>, 2010-04-08

Brå:

- 1) http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=18&module_instance=2, 2010-04-08
- 2) http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=2&module_instance=9, 2010-04-09
- 3) http://statistik.bra.se/solwebb/action/hjalp?kod=h_mer_brott#Ekonomisk_brottslighet, 2010-04-08
- 4) http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=2&module_instance=9, 2010-04-12

Ekobrottsmyndighetens hemsida:

- 1) http://www.ekobrottsmyndigheten.se/templates/Page_5.aspx, 2010-04-12
- 2) http://www.ekobrottsmyndigheten.se/templates/Page_1924.aspx, 2010-04-08

Expowera:

http://www.expowera.se/mentor/ekonomi/skatter_moms_eu.htm, 2010-04-19'

Far:

- 1) http://www.far.se/portal/page?_pageid=114,352475&_dad=portal&_schema=PORTAL, 2010-05-07
- 2) http://www.far.se/portal/page?_pageid=114,340195&_dad=portal&_schema=PORTAL, 2010-05-19

KPMG:

<http://www.kpmg.se/pages/100460.html>, 2010-04-13

Skatteverket:

<http://www.skatteverket.se/omskatteverket/omoss.4.65fc817e1077c25b832800015922.html>, 2010-04-12

Personlig kommunikation

Agélii Helene, Föreningsjurist, Far Stockholm, telefonintervju 2010-04-23

Kjellström Lars, Auktoriserad revisor, KPMG Västerås, personlig intervju 2010-04-23

Lundin Henrik, Ekobrottsrevisor, Ekobrottsmyndigheten Stockholm, telefonintervju, 2010-04-27

Wahlroos Stig, Riskanalytiker, Skatteverket Stockholm, telefonintervju, 2010-05-04

Bilaga 1 – Intervjufrågor till KPMG samt Far

1. Kan du beskriva ditt arbete på KPMG/Far kortfattat? (Vilka arbetsuppgifter har du och vad har du för roll?)
2. Är du insatt i lagändringen om minskningen av aktiekapitalet till 50 000 SEK?
3. Vad anser du om regeringens beslut?
4. Tror du den ekonomiska brottsligheten kommer påverkas i och med denna lagändring? Varför, varför inte?
5. Hur tror du minskningen av aktiekapitalet i kombination med ett eventuellt slopande av revisionsplikten kommer att påverka ekonomisk brottslighet?
6. Är ekonomiska brott lätta att upptäcka? Vilket ekonomiskt brott är lättast att upptäcka?
7. Tror du att ändrade redovisningsregler kan motverka ekonomisk brottslighet?
8. Tror du att skattetrycket har någon påverkan på den ekonomiska brottsligheten?
9. Påverkas den ekonomiska brottsligheten vid låg och högkonjunktur? Kan du se någon skillnad?
10. Har du något ytterligare att tillägga?

Bilaga 2 – Intervjufrågor till Skatteverket

1. Kan du beskriva ditt arbete på Skatteverket kortfattat? (Vilka arbetsuppgifter har du och vad har du för roll?)
2. Hur arbetar ni för att bekämpa och undvika skattebrott?
3. Är du insatt i lagändringen om minskningen av aktiekapitalet till 50 000 SEK?
4. Vad anser du om regeringens beslut?
5. Tror du den ekonomiska brottsligheten kommer påverkas i och med denna lagändring? Varför, varför inte?
6. Hur tror du minskningen av aktiekapitalet i kombination med ett eventuellt slopande av revisionsplikten kommer att påverka ekonomisk brottslighet?
7. Vilka variabler tror du påverkar att skattebrott begås?
8. Ser ni något samband mellan skattenivån i Sverige och antal skattebrott?
9. Hur påverkas skattebrotten i lågkonjunktur respektive högkonjunktur? Kan ni se någon skillnad?
10. Kommer ni lägga ner mer tid på att kontrollera de bolag som inte berörs av revisionsplikten nästkommande år?
11. Om ni skulle få mera resurser, vad skulle ni använda dessa till då?
12. Har du något ytterligare att tillägga?

Bilaga 3 – Intervjufrågor till Ekobrottsmyndigheten

1. Kan du beskriva ditt arbete på Ekobrottsmyndigheten kortfattat? (Vilka arbetsuppgifter har du och vad har du för roll?)
2. Hur arbetar ni för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten?
3. Är du insatt i lagändringen om minskningen av aktiekapitalet till 50 000 SEK?
4. Vad anser du om regeringens beslut?
5. Tror du den ekonomiska brottsligheten kommer påverkas i och med denna lagändring? Varför, varför inte?
6. Tror du nivån på aktiekapitalet är en direkt orsak till ekobrott?
7. Hur tror du minskningen av aktiekapitalet i kombination med ett eventuellt slopande av revisionsplikten kommer att påverka ekonomisk brottslighet?
8. Vilka variabler påverkar att ekobrott utförs?
9. Kan ni se något samband mellan skatter och ekonomiska brott?
10. Kan de redovisningsregler som finns påverka den ekonomiska brottsligheten?
11. Hur påverkas ekobrotten i lågkonjunktur respektive högkonjunktur? Kan ni se någon skillnad?
12. Om ni skulle få mer resurser, hur skulle dessa användas?
13. Har du något ytterligare att tillägga?